

SPIS TREŚCI:

	Str.
1. Wprowadzenie.	3
2. Cele opracowania i horyzont czasowy strategii rozwoju lokalnego gminy.	4
3. Diagnoza warunków społeczno-gospodarczych.	5
3.1 Informacje ogólne.	5
3.1.1. Położenie geograficzne.	5
3.1.2. Charakterystyka sieci osadniczej.	6
3.1.3. Zasoby naturalne.	10
3.1.4. Zasoby dziedzictwa kulturowego.	14
3.2 Uwarunkowania demograficzno-społeczne.	16
3.2.1. Demografia.	16
3.2.2. Rynek pracy.	20
3.2.3. Uczestnictwo w kulturze.	22
3.3. Uwarunkowania gospodarcze.	24
3.3.1. Główni pracodawcy.	24
3.3.2. Podmioty gospodarcze.	25
3.3.3. Struktura podstawowych sektorów gospodarki.	26
3.4. Infrastruktura techniczna.	28
3.4.1. Komunikacja.	28
3.4.2. Wodociągi.	31
3.4.3. Kanalizacja.	32
3.4.4. Gospodarka odpadami.	34
3.4.5. Elektroenergetyka i gazownictwo.	35
3.4.6. Telekomunikacja i dostęp do Internetu.	37
3.5. Infrastruktura społeczna.	39
3.5.1. Edukacja.	39
3.5.2. Kultura.	42
3.5.3. Sport.	44
3.5.4. Ochrona zdrowia i opieka społeczna.	45
3.5.5. Zasoby mieszkaniowe.	47
3.5.6. Turystyka i wypoczynek.	49
3.5.7. Komunikacja społeczna.	51
3.6. Zarządzanie w gminie.	53
3.6.1. Analiza budżetu gminy.	53
3.6.2. Promocja gminy.	55
3.7. Gospodarka rolna.	58

4.	Analiza SWOT.	60
5.	Cele rozwoju.	63
5.1.	Misja i wizja.	63
5.2.	Obszary priorytetowe.	63
5.3.	Cele strategiczne.	66
5.4.	Cele operacyjne.	67
6.	Spójność z dokumentami strategicznymi.	70
7.	Wieloletni plan inwestycyjny.	72
8.	System wdrażania i monitoring.	79
9.	Źródła finansowania.	85
10.	Konsultacje społeczne.	86
11.	Podsumowanie.	87

1. Wprowadzenie.

Wypracowanie podstaw strategii rozwoju lokalnego dla gminy Konstantynów na lata 2007-2015 odbywało się podczas warsztatów grupy roboczej, złożonej z lokalnej społeczności i pracowników urzędu gminy, w okresie grudzień 2007 roku – listopad 2008 roku. Projekt niniejszego dokumentu został przekazany do konsultacji społecznych i był dostępny w siedzibie Urzędu Gminy oraz na stronie internetowej gminy www.konstantynow@lubelskie.pl

Wszelkie uwagi, opinie i sugestie mieszkańców oraz przedsiębiorców dotyczące przyszłości gminy, były sukcesywnie zbierane na przestrzeni wielu miesięcy, co pozwoliło zespołowi tworzącemu niniejszy dokument, na określenie głównych kierunków rozwoju gminy.

Opracowując niniejszy dokument wykorzystano metodę „planowania strategicznego ukierunkowanego na cel”, której istotą jest założenie, że informacja i wiedza potrzebna do opracowania strategii istnieją, ale jej poszczególne elementy są nieskoordynowane oraz nieuporządkowane i rozproszone w różnych instytucjach, organizacjach i umysłach poszczególnych lokalnych ekspertów – uczestników, współautorów.

Dochodzenie do ostatecznego określenia celu generalnego rozwoju strategicznego dla Gminy Konstantynów osiągnięto drogą powszechniej zgody według następujących etapów planowania:

1. Analiza problemów:
 - ustalenie problemu podstawowego
 - analizowanie przyczyn i skutków problemu podstawowego
2. Analiza celów:
 - ustalone problemy zostają przekształcone w hierarchię analizowanych celów
3. Przegląd Planowania Projektu (PPP):
 - opracowanie streszczenia projektu (strategii)
 - sformułowanie najważniejszych założeń
 - określenie wskaźników realizacji celów
 - ustalenie źródła danych pozwalających na sprawdzenie wskaźników
 - analiza względności i ryzyka związanego z założeniami uwzględnianymi w koncepcji
4. Harmonogram zadań mający na celu:
 - sprawdzenie czy kierownictwo odpowiedzialne za realizację projektu zagwarantuje pożądane efekty długofalowego rozwoju
 - ustalenie wielkości środków materialnych oraz kosztów potrzebnych do realizacji każdego przedsięwzięcia

2. Cele opracowania i horyzont czasowy strategii rozwoju lokalnego gminy.

Strategiczny program rozwoju Gminy Konstantynów opracowany został zgodnie z podstawowymi zasadami planowania strategicznego, do których należy:

- analiza zewnętrznej i wewnętrznej sytuacji gminy,
- określenie kluczowych zagadnień mających wpływ na rozwój gminy,
- określenie deklaracji misji i celów strategicznych,
- ustalenie harmonogramów działań realizacyjnych (w przedziałach rocznych),
- bieżąca ocena rezultatów podejmowanych działań oraz stopnia zaawansowania realizacji celów strategicznych.

Niniejszy dokument nazwany „**Strategią Rozwoju Gminy Konstantynów**” zawiera **plany rozwoju gminy w latach 2007 – 2015.**

Planowanie obejmuje ustalenie celów oraz wybór środków, za pomocą których będą realizowane obrane cele, które są istotne, gdyż:

- ✓ zapewniają poczucie kierunku
- ✓ skupiają wysiłki w celu ich realizacji
- ✓ wytyczają plany i decyzje
- ✓ pomagają ocenić osiągnięte postępy.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania Strategiczny Program Rozwoju Gminy Konstantynów ma na celu:

identyfikację i zapisanie celów, do których dąży społeczność lokalna oraz zdefiniowanie drogi dojścia do konkretnych rozwiązań

3. Diagnoza warunków społeczno-gospodarczych.

3.1. Informacje ogólne.

Zgodnie z nowym podziałem administracyjnym kraju, który został wprowadzony z dniem 1 stycznia 1999 roku, gmina Konstantynów należy do powiatu bialskiego – jednego z 24 powiatów województwa lubelskiego.

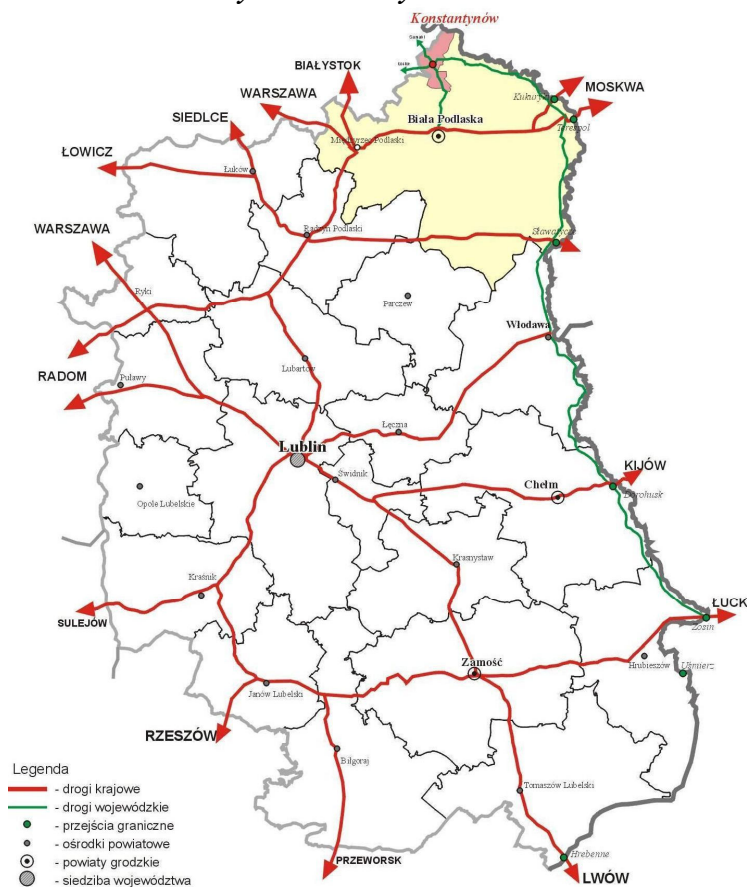
W poprzednim podziale administracyjnym gmina Konstantynów należała do województwa białkopodlaskiego.

3.1.1. Położenie geograficzne.

Gmina Konstantynów położona jest w północno-wschodniej części powiatu bialskiego. Północna część gminy styka się z rzeką Bug i na długości 530 metrów stanowi granicę państwa z Republiką Białorusi.

Położenie gminy Konstantynów na mapie województwa lubelskiego przedstawia *Rysunek 1*.

Rysunek 1. Położenie Gminy Konstantynów.

Od wschodu gmina Konstantynów sąsiaduje na odcinku 24,2 km z gminą Janów Podlaski, od południa na odcinku 9,0 km z gminą Leśna Podlaska – w województwie lubelskim, od zachodu na odcinku 6,2 km z gminą Kornica i na odcinku 12,3 km z gminą Sarnaki - w województwie mazowieckim, oraz poprzez rzekę Bug z gminą Mielnik w województwie podlaskim na odcinku 4,0 km. Łącznie długość granic gminy Konstantynów wynosi 55,7 km.

Gmina Konstantynów, pod względem powierzchni (87 km²), jest gminą małą, a jej siedziba oddalona jest od Lublina – 150 km, natomiast od Białej Podlaskiej – 20 km. W skład jednostki ewidencyjnej gminy Konstantynów wchodzi 14 obrębów, w każdym z nich znajduje się siedziba sołectwa.

W Konstantynowie krzyżują się dwie drogi wojewódzkie Nr 698 Siedlce – Terespol o długości w granicach gminy 12,0 km, oraz przechodząca przez środkową część gminy na odcinku 6,5 km Nr 811 Sarnaki – Biała Podlaska, która docelowo będzie drogą dojazdową do przyszłej autostrady A-2.

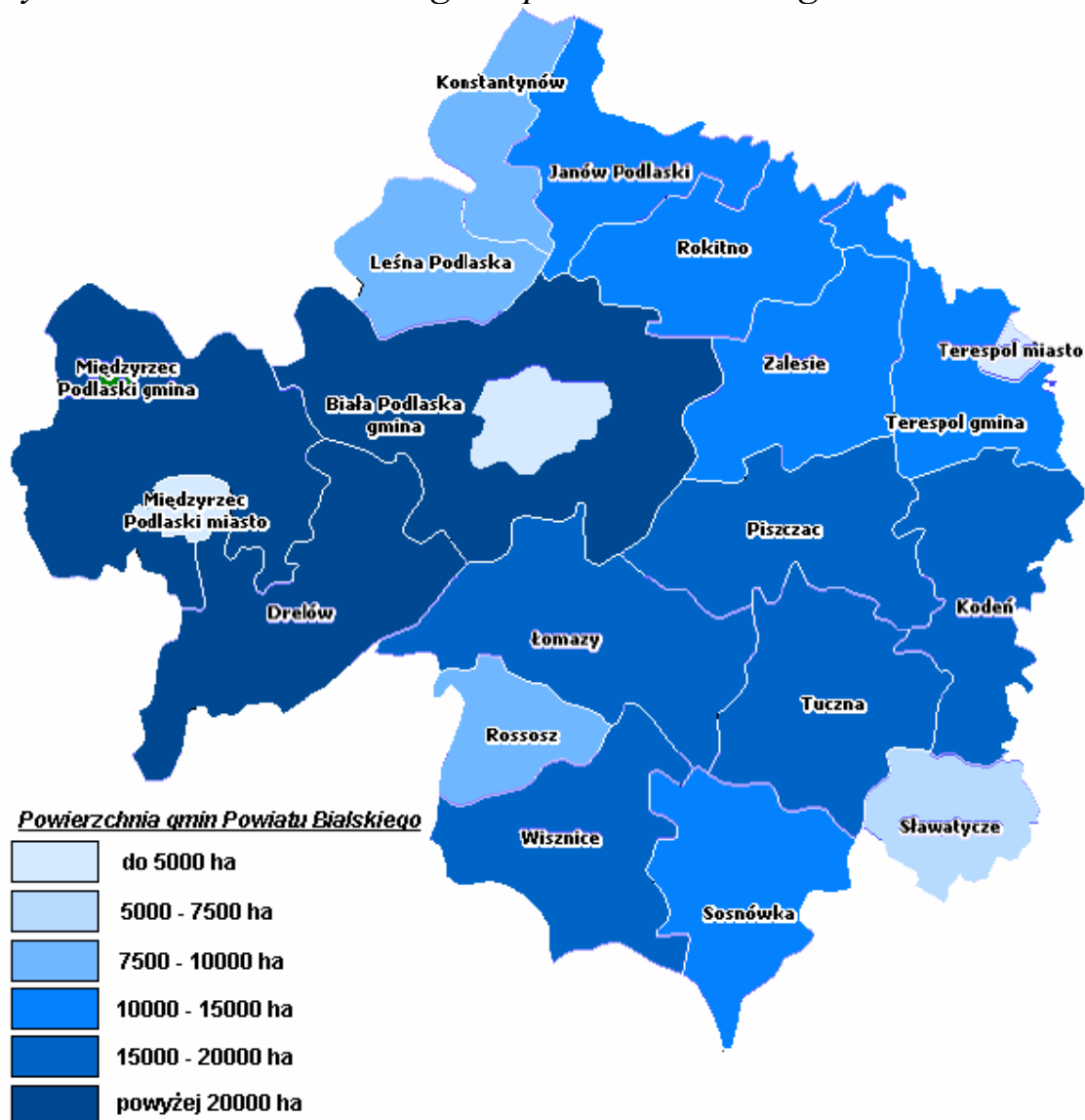
Biorąc pod uwagę podział Polski na jednostki fizyczno-geograficzne, obszar gminy położony jest w zasięgu Równiny Łukowskiej należącej do Niziny Podlaskiej.

3.1.2. Charakterystyka sieci osadniczej.

Gmina Konstantynów obejmuje teren o powierzchni 8706 ha. Jest jedną z najmniejszych gmin w powiecie bialskim (*Wykres 2.*) – stanowi 3,2% powierzchni powiatu. Wielkość gminy jest zdecydowanie niższa od przeciętnej powierzchni gminy w województwie lubelskim, która wynosi około 11,8 tys. ha..

Północna część gminy posiada charakter leśny, znajduje się tu zwarty duży kompleks leśny – Las Konstantynów należący do Lasów Państwowych własności Skarbu Państwa. Południowy rejon gminy ma charakter rolniczy, przeważają grunty orne z dominującymi glebami IV klasy bonitacyjnej. Występują tu też mniejsze kompleksy leśne, głównie lasów prywatnych.

Rysunek 2: Powierzchnia gmin powiatu bialskiego.

Źródło: Opracowano na podstawie informacji Banku Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Centrum gminy stanowi osada Konstancyńów, położona przy węźle komunikacyjnym, krzyżujących się tu dróg wojewódzkich Nr 811 i Nr 698. Pozostałe osadnictwo skupione jest w następujących wsiach położonych w części południowej gminy: Komarno, Komarno Kolonia, Wólka Polinowska, Solinki. Bezpośrednio z gruntami wsi Konstancyńów sąsiadują: Konstancyńów Kolonia, Zakalinki, Zakalinki Kolonia, Witoldów, Wandopol, Wiechowicze, Zakanale. W części północnej gminy znajdują się: Antolin i położone nad Bugiem Gnojno. Poszczególne miejscowości połączone są ze sobą siecią dróg gminnych i powiatowych. Wsie mają charakter „ulicówek”, z zabudową wzdłuż dróg. Dominuje siedliskowy charakter zabudowy. Znaczny też jest udział rozproszonej

zabudowy kolonijnej występujący głównie w części wschodniej i południowej (Zakalinki Kolonia, Komarno Kolonia).

Na terenach wiejskich zwiększa się udział zabudowy jednorodzinnej niezwiązanej z produkcją rolniczą. W północnej części osady Konstantynów zostały wyznaczone tereny pod realizację budownictwa jednorodzinne. Osiedle domków jednorodzinnych zostało częściowo zrealizowane, ale pozostaje jeszcze znaczna rezerwa terenu.

W pozostałych miejscowościach budownictwo jednorodzinne jest realizowane w uzupełnieniu zabudowy zagrodowej. Stan techniczny budynków jednorodzinnych w przeważającej ilości jest dobry, ponieważ większość z nich powstała w ciągu ostatnich trzydziestu lat. Na terenach wiejskich duży udział ma również zabudowa z okresu międzywojennego i z pierwszych lat powojennych. Są to najczęściej budynki drewniane, z zachowanym stylem budownictwa wiejskiego charakterystycznym dla Podlasia. Stan techniczny większości z nich nie jest zadowalający i wymaga przeprowadzenia prac remontowych.

Budownictwo wielorodzinne, związane z potrzebami dawnego PGR-u, zlokalizowane jest we wschodniej części osady Konstantynów, w sąsiedztwie zabytkowego *Folwarku*. Kompleks zabudowań stanowi 10 budynków trzykondygnacyjnych.

Hierarchia osadnicza na terenie gminy Konstantynów jest dwustopniowa z ośrodkiem centralnym i ośrodkami podrzędnymi:

- **Centralny ośrodek nadrzędny** stanowi osada Konstantynów, będąca podstawowym elementem struktury funkcjonalno-przestrzennej świadczącej usługi na poziomie podstawowym. Jest siedzibą władz samorządowych. Świadczy usługi w zakresie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego, opieki społecznej i zdrowotnej, kultury, handlu, usług pocztowych, telekomunikacyjnych, rzemieślniczych, gastronomicznych,
- **Ośrodki podrzędne (uzupełniające ośrodek centralny)**
 - Komarno } - usługi w zakresie szkolnictwa podstawowego, opieki społecznej, handlu i rzemiosła,
 - Komarno }
 - Kolonia }
 - Zakanale - usługi handlu, usługi rzemiosła, obsługa komunikacji
 - Gnojno - usługi turystyczno rekreacyjne, handel, rzemiosło.
- **Ośrodki podrzędne** tworzą pozostałe wsie, gdzie w niewielkim zakresie świadczone są usługi głównie handlu i rzemiosła.

Pomimo niedużej wielkości, gmina posiada dosyć stosunkowo wysoki wskaźnik gęstości zaludnienia - 47 mieszkańców na km² (Tabela 1.). Jest to drugi wynik wśród gmin wiejskich w powiecie bialskim, tuż za gminą Terespol. Wskaźnik ten dla gminy Konstantynów przekracza średnią dla powiatu bialskiego, ale jest dużo niższy od średniej wojewódzkiej, która wynosi 86 mieszkańców na jeden km².

Tabela 1. Powierzchnia i gęstość zaludnienia gmin wiejskich w powiecie bialskim (grudzień 2006 roku).

gminy wiejskie (powiat bialski)	powierzchnia w ha	osoby na km ²
Biała Podlaska	32476	38
Drelów	22806	24
Janów Podlaski	13577	41
Kodeń	15033	26
Konstantynów	8706	47
Leśna Podlaska	9769	46
Łomazy	19861	27
Międzyrzec Podlaski	26120	40
Piszczac	16992	44
Rokitno	14082	23
Rossosz	7648	31
Sławatycze	7171	36
Sosnówka	14843	18
Terespol	14149	50
Tuczna	17037	21
Wisznice	17300	30
Zalesie	14716	31
powiat bialski	275428	41
woj. lubelskie	2512249	86

Źródło: Na podstawie Banku Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Struktura sieci osadniczej na terenie Gminy Konstantynów obejmuje 14 sołectw (Tabela 2.). Większość wsi posiada zwartą zabudowę, pozostała część charakteryzuje się zabudową kolonialną.

Tabela 2. Liczba osób zamieszkujących na terenie poszczególnych sołectwach (wg stanu na 31 grudnia 2006 roku).

Sołectwo	Liczba mieszkańców
Antolin	122
Gnojno	150
Konstantynów	1455
Konstantynów Kolonia	145
Komarno	361
Komarno Kolonia	293
Solinki	124
Wandopol	131
Wiechowicze	84
Witoldów	207
Wólka Polinowska	233
Zakanale	362
Zakalinki	206
Zakalinki Kolonia	359
RAZEM	4232

Źródło: Dane własne Urzędu Gminy Konstantynów

Powyższa tabela uwzględnia mieszkańców gminy zameldowanych na stałe i ludność przebywającą czasowo oraz osoby faktycznie zamieszkujące teren gminy Konstantynów.

Największym ośrodkiem osadniczym w gminie jest miejscowość Konstantynów, która jako jedyna posiada ponad tysięczną populację – 1455 osób, co stanowi około 1/3 ogółu mieszkańców gminy. Pozostałe większe wsie to: Komarno, Zakanale, Zakalinki Kolonia, które liczą ok. 360 mieszkańców.

3.1.3. Zasoby naturalne.

Ukształtowanie terenu.

Teren gminy ma charakter lekko falistej równiny. Różnice wysokości względnej dochodzą maksymalnie do 52 m. Przeciętna wysokość większości terenów w Gminie Konstantynów wynosi 150-160 m n.p.m. Tereny najniżej położone w dolinie Bugu znajdują się na poziomie 125 m n.p.m., natomiast najwyższe wzgórza morenowe położone na zachód od wsi Zakalinki Kolonia dochodzą do 177 m n.p.m..

Gmina Konstantynów jest położona na tzw. wschodnioeuropejskiej płycie prekambryjskiej. Fizjografia tego terenu została ukształtowana w okresie zlodowaceń plejstocénskich oraz w mniejszym stopniu w późniejszym okresie poprzez działania erozyjne rzeki Bug w północnej części gminy oraz mniejszych cieków. Ostatni lądolód dotarł na ten teren w okresie stadiału Warty. Największą powierzchnię zajmują ciągi wzgórz czołowo-morenowych w części północnej z przeważającą ilością osadów fluwioglacjalnych, fluwioglacjalnych części południowej z glin zwałowych. Na terenie gminy można wyróżnić trzy główne jednostki geomorfologiczne:

- dolina Bugu z tarasem zalewowym i nadzalewowym,
- wysoczyzna morenowa ze strefą moreny czołowej,
- równina akumulacyjna występująca w środkowej i południowo-wschodniej części gminy.

Taras zalewowy zbudowany jest głównie z piasków średnioziarnistych przykrytych madami piaszczystymi pochodzenia powodziowego. Występujące tu starorzecza są częściowo wypełnione gruntami organicznymi- torfy, namuły.

Wzgórza moreny czołowej występują na większości obszaru gminy. Są one zbudowane z utworów piaszczysto-żwirowych z licznymi otoczkami skalnymi oraz przewarstwieniami glin zwałowych i mułków. Równina akumulacyjna zajmuje nieznaczną część gminy i występuje głównie w środkowej i południowo wschodniej części gminy. Obszary te zbudowane są najczęściej z piasków różnoziarnistych z lokalnymi wkładkami glin zwałowych i mułków. Obniżenia przepływowe zaadaptowane przez rzeki: Czyżówkę i Komarenkę wypełnione są przez torfy namuły oraz piaski akumulacji jeziornej.

Surowce mineralne.

Zasoby surowców naturalnych na terenie gminy stanowią złoża żwiru, piasku i pospółki. Ze względu na liczne występowanie wzgórz morenowych i równin akumulacyjnych, złoża te są dość bogate. Udokumentowano złoża kruszywa naturalnego w następujących miejscowościach: Antolin, Gnojno, Wandopol, Witoldów, Konstantynów, Zakalinki, Zakanale, Wólka Polinowska, Komarno i Komarno Kolonia.

Sieć wodna

Teren Gminy Konstantynów jest położony w zlewni rzeki Bug. Ze względu na występowanie na południe od Gnojna dość wysokich wzgórz morenowych, rzeka Bug odwadnia niewielką północną część gminy. Część

środkowa odwadniana jest przez Czyżówkę i jej nieliczne, bezimienne dopływy i rowy melioracyjne. Zlewnia rzeki Czyżówki stanowi około 70 % powierzchni gminy. W części południowej gminy przepływa niewielki ciek, Komarenka, która jest prawobrzeżnym dopływem Czyżówki, uchodzącej w okolicach Janowa Podlaskiego do Bugu.

Gmina Konstantinów jest dosyć uboga w zbiorniki wód stojących. Do naturalnych należą starorzecza w dolinie Bugu o różnym stopniu sukcesji roślinności i wypłaceniu. Oprócz w/w nielicznie występują niewielkie śródpolne „oczka” wodne oraz torfiarki w dolinie rzeki Czyżówki. Ostatnio bardzo modnymi stały się sztuczne zbiorniki wodne – stawy - które powstają przy głównych ciekach wodnych, najczęściej w rejonie miejscowości Zakalinki, Kolonia Zakalinki, Komarno oraz Komarno Kolonia. Funkcjonuje również zbiornik małej retencji na gruntach wsi Konstantinów i Zakanale o lustrze wody o powierzchni 1,70 ha., który może być również wykorzystywany do celów rekreacyjnych.

Zbiorowiska roślinne.

Na obszarze Gminy Konstantinów występuje duży kompleks leśny o powierzchni około 1500 ha oraz malownicze tereny nadbużańskie: łąkowo-zaroślowe i leśne.. W południowej części gminy występują tylko małe, izolowane kompleksy leśne rozrzucone wśród łąk i pól uprawnych. Na terenie gminy wyróżniono 34 zbiorowiska roślinne w randze zespołu, są to:

- lasy i zarośla liściaste - 6 zespołów,
- bory sosnowe i mieszane – 4 zespoły,
- fitocenozy wodne, nadwodne i szuwarowe – 9 zespołów,
- fitocenozy łąkowe i murawowe – 6 zespołów,
- zbiorowiska synantropijne – 9 zespołów.

Najcenniejsze zbiorowiska oraz gatunki roślin występują w zasięgu Parku Krajobrazowego „ Podlaski Przełom Bugu”, oraz rezerwatach: „ Stary Las” i projektowanym „ Borsucki Las”.

Krajobraz i walory środowiska przyrodniczego.

Krajobraz obszaru Gminy Konstantinów ma charakter rolniczo – łąkowo-leśny, wynikający z form użytkowania ziemi i występujących tu zbiorowisk roślinnych. Elementem najbardziej różniącym krajobraz jest szata roślinna, występująca w formie zbiorowisk leśnych i łąkowych, dolina rzeki Bug oraz sieć osadnicza i komunikacyjna. Krajobraz na terenie Gminy Konstantinów zachował więc walory naturalnego krajobrazu terenów wiejskich. Środowisko przyrodnicze tego terenu odznacza się

występowaniem roślin rzadkich i chronionych. Najcenniejsze przyrodniczo i najatrakcyjniejsze pod względem krajobrazowym obszary w gminie objęte zostały ochroną. Ich łączna powierzchnia oraz zmiany w poszczególnych latach na tle powiatu bialskiego oraz województwa lubelskiego prezentuje *Tabela 3*.

Tabela 3. Obszary objęte ochroną środowiska w latach 1998-2006.

Miejsce i rodzaj ochrony		jedn.	1998	2000	2002	2004	2006
Rezerwy przyrody	województwo lubelskie	ha	11374,2	11378,2	11378,2	11549,5	11549,5
	powiat bialski		476,3	476,3	476,3	476,3	476,3
	Gmina Konstantynów		5,8	5,8	5,8	5,8	5,8
Parki krajobrazowe	województwo lubelskie	ha	238725,0	238727,2	238727,2	241184,2	241182,0
	powiat bialski		15511,0	15513,2	15513,2	15513,2	15511,0
	Gmina Konstantynów		2788,0	2788,5	2788,5	2788,5	2788,0
Pomniki przyrody	województwo lubelskie	szt.	1524	1545	1531	1547	1554
	powiat bialski		280	274	274	278	278
	Gmina Konstantynów		12	12	12	12	12

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

W 1990 roku został utworzony „Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu”, z którego fragmentu decyzją Wojewody Białkopodlaskiego w 1994 roku utworzono Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu”. W granicach projektowanego Parku Krajobrazowego znalazła się północna część gminy obejmująca tereny nadbużańskie oraz największy na terenie gminy kompleks leśny – Konstantynów. W granicach parku znajduje się 2788 ha, co stanowi 32 % powierzchni gminy. Środkowa część gminy zawierająca się między wspomnianym kompleksem leśnym a Konstantynowem na powierzchni 1503 ha tj. 17 % powierzchni gminy wchodzi w granice otuliny parku.

Z przyrodniczego punktu widzenia, najwyższą wartość przedstawiają tereny nadbużańskie, położone na północ od Gnojna. Występujące tu fragmenty nadrzecznych łągów wierzbowo-topolowych, olszowo-jesionowych i grądów, zbiorowiska łąkowe i murawowe, roślinność starorzeczy Bugu, mają naturalną fizjonomię i strukturę, bogaty skład florystyczny i są dużą rzadkością nie tylko w skali regionu. Opisywany

fragment doliny Bugu jest również bardzo interesujący pod względem faunistycznym, szczególnie ornitologicznym. Występują tu rzadkie i zarazem typowe dla dolin rzecznych i zagrożone gatunki ptaków, takie jak sieweczka obrożna, sieweczka rzeczna, błotniak stawowy, zimorodek, dzięcioł średni.

Na terenie gminy w leśnictwie Konstantynów położony jest rezerwat leśny „Stary Las”. Obejmuje on powierzchnię 5,88 ha, ze starodrzewiem mieszanym, w którym dominuje dąb szypułkowy oraz sosna pospolita w wieku do 130 lat. Znaczny udział mają również : modrzew europejski, grab pospolity, jesion i lipa drobnolistna. Rezerwat ten obfituje w okazy drzew o charakterze pomnikowym, utworzonym w celu zachowania dobrze wykształconego fragmentu grądu oraz płatów fitocenozy nawiązujących do boru mieszanego.

Rezerwat faunistyczny „Kalinik” położony jest na terenie dwóch gmin: Konstantynowa i Janowa Podlaskiego, obejmuje obszar 207 ha starorzecza Bugu z przylegającymi łąkami i fragmentami zadrzewień. Teren rezerwatu jest bardzo bogaty pod względem różnorodności fauny i flory. Można tu spotkać wydrę, bobra, łabędzia niemego, bataliona, kwokacza, kobuza, pustułkę, bekasa kszycy, rycyka, czy świergotka łąkowego. Charakterystyczna roślinność tego terenu to łągi nadrzeczne oraz grady.

Rezerwat „Borsucki Las” to 62 ha porośnięte lasem mieszanym ze starodrzewiem dębu, grabu i sosny. Stwierdzono tu 3 gatunki zagrożone wyginięciem: dzięcioła średniego, muchołówkę małą, turkawkę.

3.1.4. Zasoby dziedzictwa kulturowego.

Pierwsza wzmianka o Konstantynowie, pierwotnie zwanym Kozierady pochodzi z 1459 roku. Kozierady jako wieś szlachecka należała w XV wieku do rodu Bogatynowiczów, a później do rodu Sierzputowskich. Wieś Kozierady w 1660 roku była miejscem koncentracji wojsk hetmana Stanisława Czarnieckiego – wybierającego się na wojnę moskiewską. Kozierady były miejscem historycznego pojedynku Jana Chryzostoma Paska z braćmi Nużyńskimi i Jasińskimi, o którym pisarz opowiada w swoich pamiętnikach.

W 1744 roku ówczesny właściciel wsi Józef Odrowąż Siedlnicki – wojewoda podlaski i podskarbi wielki koronny wyjednał u króla Augusta przywilej miejski dla Kozierad i nazwał je Konstantynowem od imienia swojej żony Konstancji. W roku 1869 carat odebrał miastu prawa miejskie za udział mieszkańców w powstaniu styczniowym.

W roku 1915 stacjonowały w Konstantinowie oddziały legionów Marszałka Józefa Piłsudskiego – na pamiątkę tego wydarzenia wybudowano pomnik (zburzony w latach 50-tych, ponownie odbudowany w roku 1994).

Bogaty i rzadko spotykany krajobraz przyrodniczy tworzą zespoły parkowo-ogrodowe. Rosną w nich potężne okazy drzew stanowiące jednocześnie jakby osłonę dla obiektów zabytkowych znajdujących się w ich otoczeniu.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków:

1. Zespół pałacowo-parkowy w Konstantinowie, w skład którego wchodzi m.in.:
 - pałac wybudowany w 1744 roku,
 - cerkiew unicka z 1834 roku, obecnie Wojewódzki Ośrodek Pomocy Rodzinie „SENS”,
 - park z I połowy XIX wieku.
2. Neogotycki kościół pod wezwaniem Św. Elżbiety wybudowany w latach 1905-1909 wraz z plebanią z 1910 roku.
3. Zespół folwarczny w Konstantinowie z XIX wieku.
4. Cerkiew prawosławna w zbudowana w roku 1875 – obecnie kościół rzymsko-katolicki pod wezwaniem Św. Antoniego Padewskiego w Gnojnie.
5. Kościół pod wezwaniem Św. Stanisława Biskupa w Komarnie, oraz kaplica z 1884 roku z drewnianą dzwonnica z II połowy XIX wieku.
6. Cmentarz unicki w Konstantinowie z XIX wieku.
7. Założenie dworsko-ogrodowe w Wiechowiczach.

Podstawowe problemy wynikające z położenia gminy i naturalnych uwarunkowań:

- niewystarczające wykorzystanie potencjału atrakcyjnego położenia geograficznego i zasobów dziedzictwa kulturowego
- rozproszona struktura sieci osadniczej
- znaczne odległości od dużych ośrodków miejskich

3.2. Uwarunkowania demograficzno-społeczne.

3.2.1. Demografia.

Według stanu na 31 grudnia 2006 roku teren gminy Konstantynów zamieszkiwało 4 232 osoby. Pod tym względem jest to jedna z mniejszych gmin powiatu bialskiego i województwa lubelskiego.

Struktura demograficzna ludności gminy jest stosunkowo korzystna. Wysoki jest odsetek osób w wieku produkcyjnym (64%). Kolejnym optymistycznym zjawiskiem na tle ogólnokrajowego trendu emigracji ludności jest fakt, że w przestrzeni lat 1998-2006, w gminie Konstantynów liczba mieszkańców faktycznie zamieszkujących teren gminy nie uległa znaczącym zmianom (*Tabela 4.*).

Tabela 4. Ludność Gminy Konstantynów w latach 1998-2006.

ludność	jedn.	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ogółem	osoba	4199	4244	4252	4253	4260	4249	4273	4231	4232
kobiety	%	50,5	50,0	50,7	50,6	50,6	50,5	50,8	51,0	51,2
mężczyźni	%	49,5	50,0	49,3	49,4	49,4	49,5	49,2	49,0	48,8

Źródło: Dane własne Urzędu Gminy Konstantynów

Prognozuje się, że w najbliższych 3-5 latach liczba ludności ustabilizuje się na obecnym poziomie, a w latach kolejnych może nieznacznie wzrosnąć z uwagi na duże rezerwy terenów przeznaczonych pod zabudowę jednorodzinna w północnej i północno-wschodniej części Konstantynowa oraz w okolicach Gnojna w sąsiedztwie terenów przeznaczonych pod inwestycje związane z turystyką i rekreacją.

Na tle danych demograficznych powiatu bialskiego gmina Konstantynów zajmuje 13 lokatę pod względem ogólnej liczby mieszkańców i 4 lokatę w kategorii gęstości zaludnienia (*Tabela 5.*) Zawarte w tabeli dane dotyczą mieszkańców zameldowanych na stałe lub czasowo na terenie danej jednostki i uwzględniają stan na dzień 31 grudnia 2006 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Konstantynów

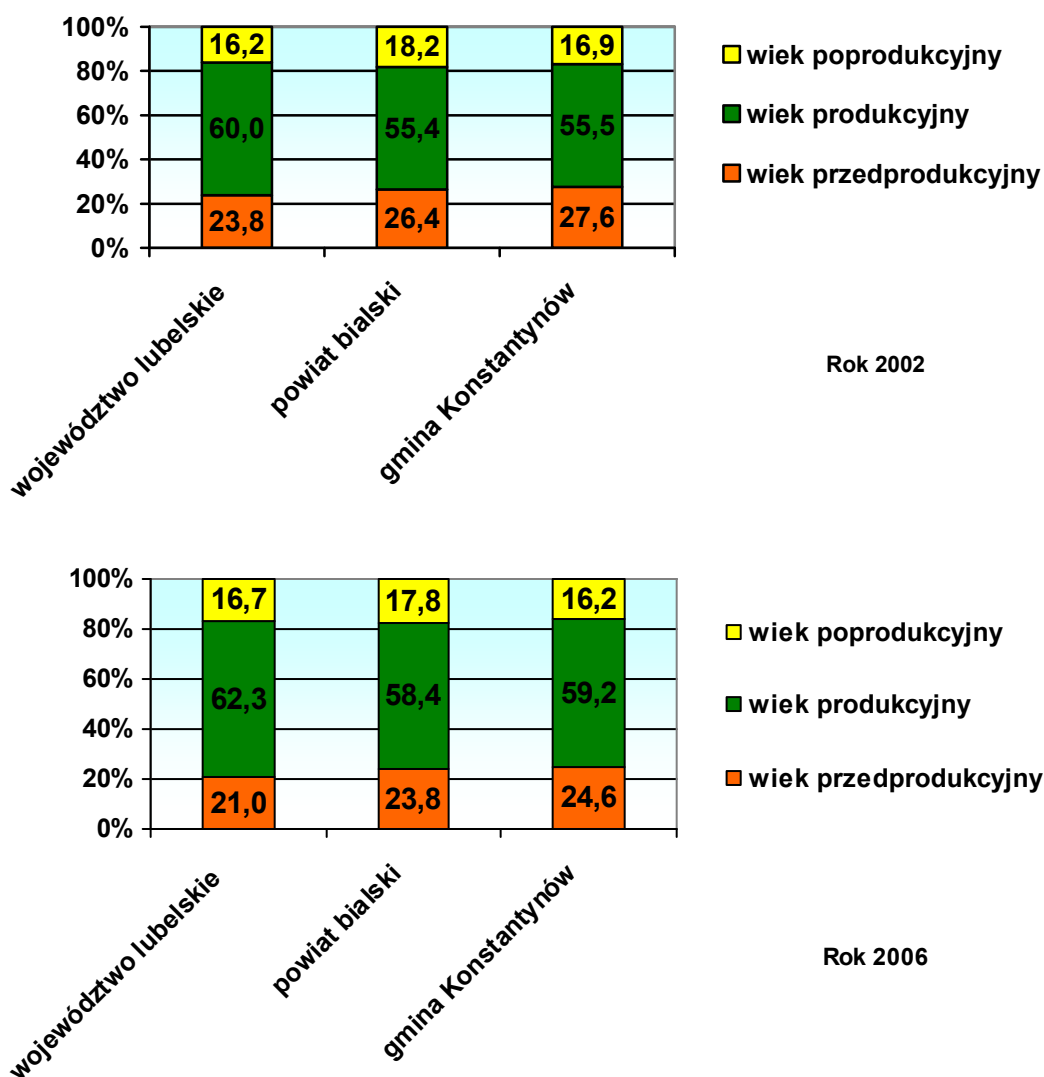
Tabela 5. Dane demograficzne gminy Konstantynów na tle innych gmin powiatu bialskiego.

Lp.	Jednostka	Ludność zameldowana na terenie danej jednostki	Udział w %	Lokata	Ludność na 1 km ²	Lokata	Kobiety na 100 mężczyzn
Miasta							
1.	Międzyrzec Podl.	17119	15,04	1	867	1	107
2.	Terespol	6002	5,27	6	594	2	108
Gminy							
1.	Biała Podlaska	12428	10,92	2	38	9	100
2.	Drelów	5531	4,86	8	24	16	103
3.	Janów Podl.	5545	4,87	7	41	7	99
4.	Kodeń	3969	3,49	14	26	15	108
5.	Konstantynów	4101	3,60	13	47	4	104
6.	Leśna Podl.	4509	3,96	12	46	5	100
7.	Łomazy	5415	4,76	9	27	14	102
8.	Międzyrzec Podl.	10333	9,08	3	40	8	100
9.	Piszczac	7555	6,64	4	44	6	102
10.	Rokitno	3304	2,90	16	23	17	99
11.	Rossosz	2399	2,11	19	31	12	96
12.	Sławatycze	2584	2,27	18	36	10	103
13.	Sosnówka	2729	2,40	17	18	19	103
14.	Terespol	7016	6,16	5	50	3	105
15.	Tuczna	3517	3,09	15	21	18	103
16.	Wisznice	5163	4,54	10	30	13	107
17.	Zalesie	4589	4,04	11	31	11	97
Powiat bialski		113808	100,00	X	41	X	103
Woj. lubelskie		2172766	X	X	86	X	106

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z 2006 roku - Banku Danych Regionalnych GUS.

Korzystnym trendem, z punktu widzenia rozwoju gminy, jest stale rosnąca liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym, natomiast w dalszej perspektywie niepokojącym zjawiskiem demograficznym jest malejący odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. Zaobserwowane trendy w strukturze ludności znajdują swoje potwierdzenie w danych zawartych na Wykresie 1, gdzie dokonano porównania wskaźników dla poszczególnych jednostek podziału administracyjnego.

Wykres 1. Procentowy udział ludności, wg ekonomicznych grup wiekowych, na tle powiatu bialskiego i województwa lubelskiego w 2002 oraz 2006 roku.

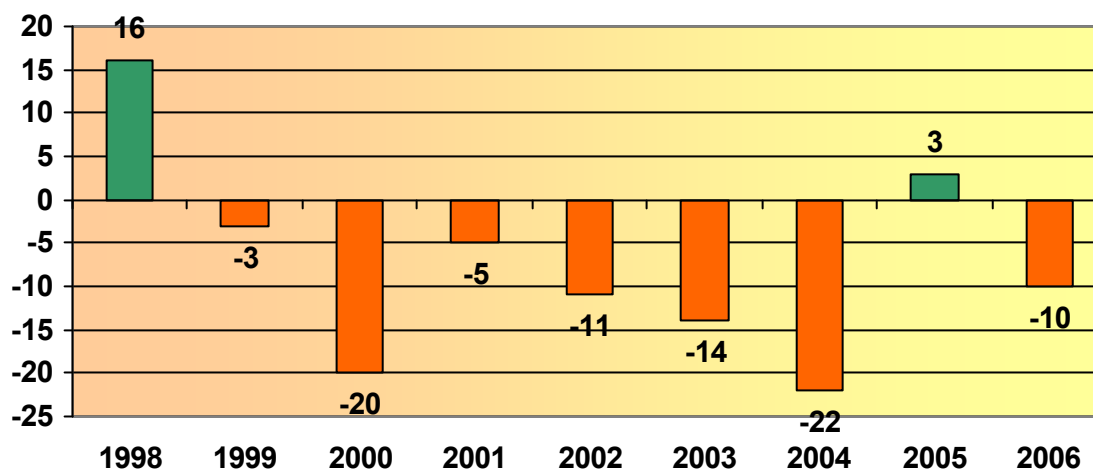

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Na podstawie powyższych wykresów należy stwierdzić, że teren gminy zamieszkuje duża grupa ludzi młodych w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, co może być istotnym bodźcem do rozwoju gminy. Pod względem udziału mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gmina posiada 20 wynik w 2006 roku wśród wszystkich gmin województwa lubelskiego.

Niekorzystnym zjawiskiem w demografii gminy Konstantynów jest ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego (Wykres 2.).

Wykres 2. Przyrost naturalny w gminie Konstantynów w latach 1998-2006.

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Analiza porównawcza wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców dla gminy, powiatu i województwa, wykazała, że w latach 2002-2006 Gmina Konstantynów posiada najbardziej niekorzystny wynik spośród poddanych analizie jednostek (Tabela 6.).

Tabela 6. Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców w poszczególnych jednostkach w latach 2002-2006.

Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców.						
jednostka administracyjna	jedn.	2002	2003	2004	2005	2006
gmina Konstantynów	osoba	-2,6	-3,4	-5,3	0,7	-2,5
powiat bialski	osoba	-1,2	-1,3	-1,8	-1,5	-1,4
województwo lubelskie	osoba	-0,9	-0,7	-0,9	-0,8	-0,5

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Osiągnięcie dodatniego przyrostu naturalnego w Gminie Konstantynów w 2005 roku, może być pierwszym pozytywnym impulsem dla trwałego zahamowania tego niekorzystnego procesu w przyszłości.

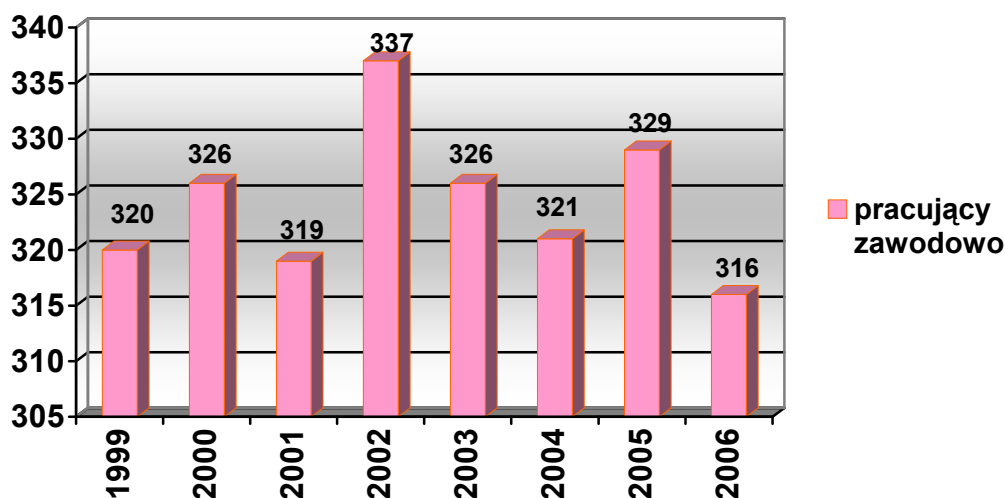
3.2.2. Rynek pracy.

Podstawowym źródłem utrzymania dla większości mieszkańców gminy Konstantynów jest praca w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Ponadto miejsca pracy na terenie gminy zapewniają zakłady produkcyjno-usługowe, jednostki handlowe, oświata, administracja szczebla gminnego, służba zdrowia oraz pomoc społeczna.

Jeśli chodzi o aktywność zawodową ludności gminy, to około 80% osób czynnych zawodowo utrzymuje się z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Rynek pracy w gminie Konstantynów nie pokrywa w pełni zapotrzebowania lokalnej społeczności.

Znaczny odsetek mieszkańców pracuje zawodowo. Na przestrzeni lat 1998-2006 liczba osób pracujących zawodowo w głównym miejscu pracy stale się zmienia (*Wykres 3.*).

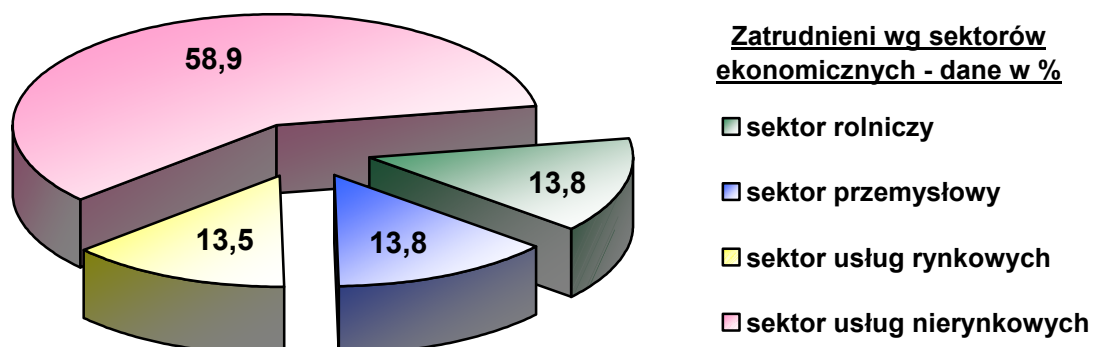
Wykres 3. Mieszkańcy gminy pracujący zawodowo w latach 1999-2006.

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Ponad połowa ludności pracującej zawodowo znalazła zatrudnienie w sektorze usług nierynkowych (*Wykres 4.*). Pozostali mieszkańcy pracują w sektorach: rolniczym, przemysłowym oraz usług rynkowych.

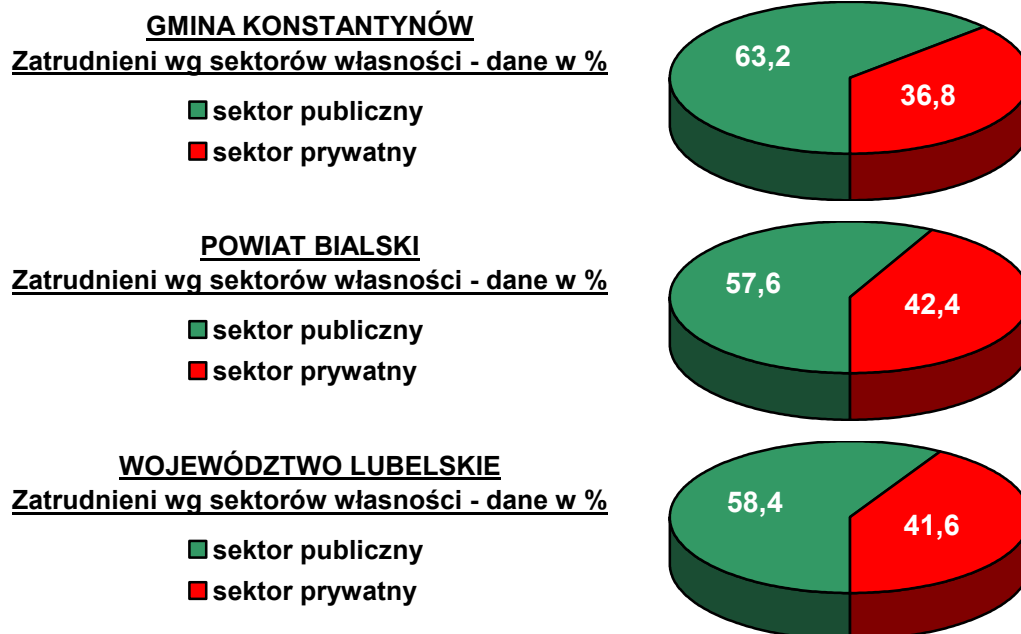
Wykres 4. Pracujący wg sektorów ekonomicznych.

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Blisko 2/3 zatrudnionych mieszkańców gminy pracuje w sektorze publicznym. Dane przedstawione na *Wykresie 5.* potwierdzają również tą tendencję w skali powiatu oraz województwa, aczkolwiek odsetek pracujących w sektorze publicznym w gminie jest nieznacznie wyższy niż w powiecie bialskim i całym województwie lubelskim.

Wykres 5. Pracujący wg sektorów ekonomicznych (gmina, powiat, województwo).

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

W 2006 roku w powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 264 mieszkańców gminy (Tabela 7.). Korzystną tendencją jest malejąca od 2004 roku liczba osób bezrobotnych. Dane te nie określają jednak precyzyjnie realnej skali bezrobocia, ze względu na trudny do oszacowania odsetek bezrobocia „ukrytego”.

Tabela 7. Bezrobotni z terenu Gminy Konstantynów zarejestrowani w powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2003-2006.

Bezrobotni		2003	2004	2005	2006
ogółem	osoba	277	293	273	264
kobiety	osoba	135	154	139	118
mężczyźni	osoba	142	139	134	146

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

W 2006 roku wskaźnik bezrobocia dla gminy Konstantynów wynosił 15,5% i był identyczny ze skalą bezrobocia w całym województwie lubelskim oraz nieznacznie niższy niż wskaźnik bezrobocia dla powiatu bialskiego (15,7%).

Gmina we własnym zakresie podejmuje działania ograniczające poziom bezrobocia poprzez prace interwencyjne i roboty publiczne oraz umożliwia odbywanie stażu dla bezrobotnych absolwentów.

3.2.3. Uczestnictwo w kulturze.

Życie kulturalne gminy Konstantynów opiera się w głównej mierze o działalność Gminnego Centrum Kultury w Konstantynowie. Ośrodek ten jest głównym organizatorem wielu spotkań oraz imprez kulturalno-edukacyjnych oraz rozrywkowych. Jest też ośrodkiem wspomagającym realizację inicjatywy kulturalne mieszkańców gminy.

Tabela 8. Uczestnictwo mieszkańców gminy Konstantynów w działalności kulturalnej.

rodzaj działalności		zespoły artystyczne	członkowie zespołów	koła zainteresowań	członkowie kół	uczestnicy imprez
jednostka		szt.	osoby	szt.	osoby	osoby
rok	2003	8	65	1	20	6400
	2005	7	51	2	30	6435

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Pod patronatem GCK od wielu lat funkcjonują znane w regionie zespoły folklorystyczne:

- kapela rodzinna Marczuków z Zakalinek
- dziecięca kapela sąsiedzka z Zakalinek
- zespół Gminnego Centrum Kultury „Pogodna Jesień”

Zespoły te prezentują folklor podlaski i pielęgnują tradycję wsi i kulturę ludową.

W 2007 roku rozpoczęło swoją działalność Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Konstancyńskiej, które jako główne cele swojego funkcjonowania wskazało:

1. działanie na rzecz rozwoju lokalnego, społecznego, kulturalnego i gospodarczego gminy Konstancyń;
2. wspieranie inicjatyw mieszkańców gminy Konstancyń w zakresie promocji kultury, oświaty, ochrony zdrowia, sportu;
3. opieka i pomoc w krzewieniu tradycji i zwyczajów ludowych, wspieranie działalności zespołów ludowych i twórców ludowych;
4. propagowaniem badań nad przeszłością Ziemi Konstancyńskiej;
5. podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej w odniesieniu do polskich tradycji;
6. współdziałanie z samorządem gminy Konstancyń oraz działającymi na tym terenie organizacjami społecznymi, instytucjami i zakładami pracy w celu podnoszenia poziomu życia kulturalnego i gospodarczego mieszkańców,
7. promowanie i wspieranie rozwoju turystyki i agroturystyki na terenie gminy Konstancyń, znajdującej się w obszarze Parku Krajobrazowego Podlaski Przełom Bugu; dbałość o estetykę oraz podejmowanie inicjatyw ekologicznych mających na celu ochronę otaczającego środowiska naturalnego;
8. organizowanie oraz współpraca przy organizacji imprez o charakterze kulturalnym oraz sportowo-rekreacyjnym;
9. współpraca z Kościołem i związkami wyznaniowymi;
10. wspieranie demokratycznych zasad życia społecznego.

Podstawowe problemy wynikające uwarunkowań demograficzno-społecznych:

- utrzymujący się ujemny trend przyrostu naturalnego
- migracja młodych, wykształconych mieszkańców gminy do większych ośrodków
- niska aktywność ogółu mieszkańców gminy w życiu kulturalnym i społecznym gminy

3.3. Uwarunkowania gospodarcze.

3.3.1. Główni pracodawcy.

Na terenie gminy funkcjonuje wiele podmiotów gospodarczych. Są to w głównej mierze lokalne małe i średnie przedsiębiorstwa, zatrudniające małe ilości pracowników. W gminie znajdują się również nieliczne zakłady lub filie dużych przedsiębiorstw, które dają mieszkańcom kilkanaście, kilkadziesiąt miejsc pracy. Strukturę zatrudnienia w Gminie Konstantynów w 2005 roku przedstawia *Tabela 9*.

Tabela 9. Struktura zatrudnienia na terenie gminy Konstantynów według danych GUS za 2005 rok.

Dział gospodarki	Ilość zatrudnionych osób
Rolnictwo	1 164
Pracujący w działach gospodarki poza rolnictwem łącznie	329
Działalność produkcyjna	59
Budownictwo	41
Handel	58
Edukacja	65
Pozostałe działy	106
Bezrobotni	273

Do największych pracodawców w Gminie Konstantynów należy zaliczyć:

- Przedsiębiorstwo Rolno-Handlowe „Konstantynów” sp. z o.o. – przekształcone z byłego PGR, posiada własną gorzelnię, suszarnię i mieszalnię pasz. Przedsiębiorstwo produkuje głównie: zboża, rzepak oraz kukurydzę na ziarno. Spółka zatrudnia około 35 osób.
- Szkoła Podstawowa w Konstantynowie – 30 pracowników
- Szkoła Podstawowa w Komarnie Kolonii – 17 pracowników
- Gimnazjum w Konstantynowie – 27 pracowników
- Urząd Gminy Konstantynów – jednostka samorządowa zatrudnia 25 pracowników.
- Dom Pomocy Społecznej w Konstantynowie – 63 pracowników
- Dom Dziecka w Komarnie Kolonii – 28 pracowników
- Spółdzielnia Inwalidów „Elremet” z Zakładem Pracy Chronionej i siecią sklepów - 28 zatrudnionych.

- Kontur sp. z o.o. – fabryka farb drogowych w Komarnie Kolonii, zatrudniająca 15 pracowników.
- Spółdzielnia Kółek Rolniczych – posiadająca własną stację paliw,
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” – posiada własną piekarnię i sieć sklepów - zatrudnia 20 pracowników
- Zakład Usług Leśnych - usługi w zakresie gospodarki leśnej. Zakład zatrudnia 11 osób
- PHU „Wera” - przedsiębiorstwo w branży motoryzacyjnej zatrudnia 13 osób.
- Handel, Usługi Skup i Akwizycja, Johan Jan – firma zatrudniająca 6 osób

Ponadto w gminie funkcjonują dwa targowiska o łącznej powierzchni 9200 m², gdzie tradycyjnie organizowane są targi. W centrum Konstantynowa odbywa się handel obwoźny artykułami przemysłowymi, galanterią odzieżową, a na targowisku zlokalizowanym przy drodze wojewódzkiej w kierunku Leśnej Podlaskiej odbywa się handel produktami rolniczymi.

3.3.2. Podmioty gospodarcze.

Warunkiem dynamicznego rozwoju gospodarczego gminy są prężnie działające podmioty gospodarcze. Od 1998 roku liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 28 i w 2006 roku na obszarze gminy było 166 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON.

Zmiany ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie Konstantynów na tle powiatu i województwa zostały przedstawione w Tabeli 10.

Liczba 166 podmiotów gospodarczych w 2006 roku daje gminie Konstantynów odległe 136 miejsce w rankingu gmin wiejskich województwa lubelskiego.

Tabela 10. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na obszarze wybranych jednostek podziału administracyjnego w latach 1998-2006.

jednostka	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
województwo lubelskie	121722	129132	134003	142691	149411	154849	149478	149019	150579
	-	↗	↗	↗	↗	↗	↘	↘	↗
powiat bialski	4377	4564	4685	5055	5422	5754	5332	5393	5571
	-	↗	↗	↗	↗	↗	↘	↗	↗
gmina Konstantynów	138	147	155	156	173	181	168	160	166
	-	↗	↗	↗	↗	↗	↘	↘	↗

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Dokonując analizy zmienności ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych należy stwierdzić, że dynamika i kierunki zmian w tym zakresie w gminie Konstantynów są odzwierciedleniem zjawisk gospodarczych występujących w całym regionie.

Wskaźnik ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w 2006 roku wynosił:

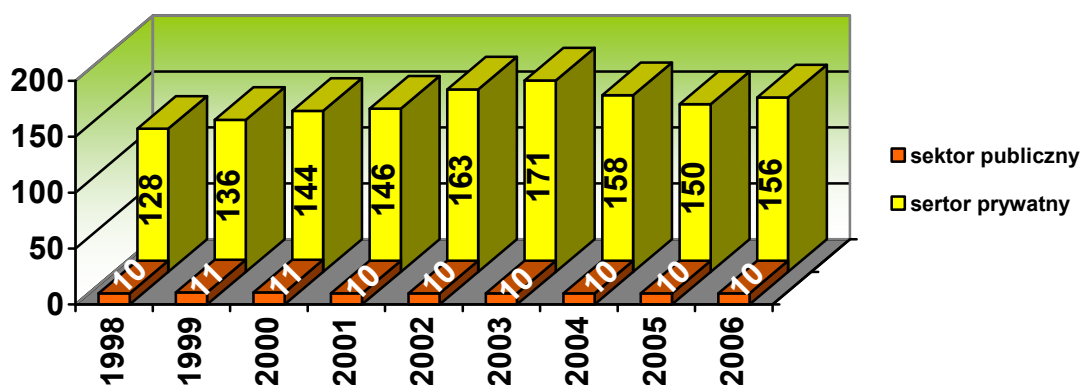
- 69 podmiotów gospodarczych – województwo lubelskie
- 48 podmiotów gospodarczych – powiat bialski
- 39 podmiotów gospodarczych – gmina Konstantynów

Poddane analizie dane wykazują konieczność podjęcia, w najbliższych latach działań, stymulujących rozwój przedsiębiorczości w gminie Konstantynów.

3.3.3. Struktura podstawowych sektorów gospodarki.

Wśród podmiotów gospodarczych określonych w pkt. 3.3.2. niniejszej strategii zdecydowana większość stanowi sektor prywatny (Wykres 6.). Według struktury własnościowej w 2006 roku w gminie Konstantynów było zarejestrowanych 10 podmiotów gospodarczych sektora publicznego, natomiast sektor prywatny reprezentowało 156 zarejestrowanych podmiotów. Proporcje te były zachowane również w latach poprzednich.

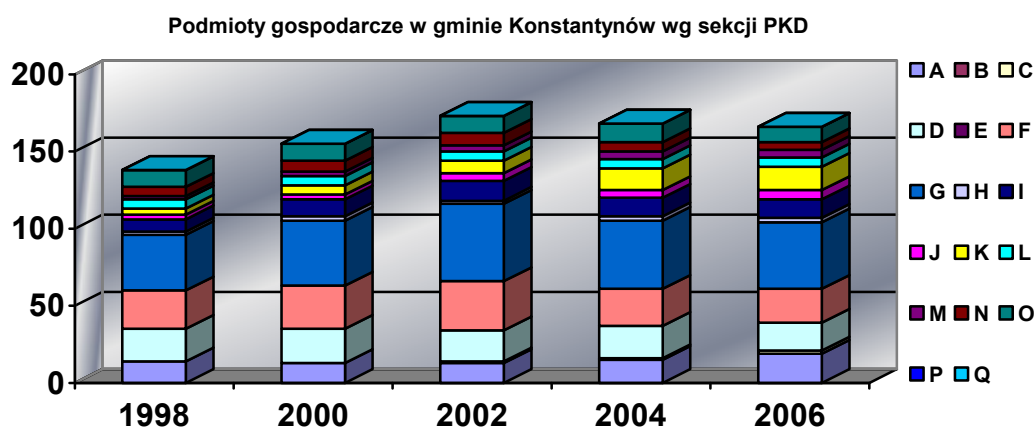
Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Konstantynów wg sektorów własnościowych w latach 1998-2006.

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Zgodnie z danymi zawartymi na Wykresie 7. najliczniejszymi grupami przedsiębiorstw w strukturze podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD są sekcje: D - przetwórstwo przemysłowe, F - budownictwo oraz G – handel hurtowy, naprawy pojazdów.

Wykres 7. Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD w latach 1998-2006.

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

W obrębie gminy nie funkcjonują żadne podmioty prowadzące działalność w zakresie: rybactwa (sekcja B), wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, wodę (sekcja E), gospodarstw domowych zatrudniających pracowników (sekcja P), oraz organizacji i zespołów eksterytorialnych (sekcja Q).

Natomiast zarejestrowane są pojedyncze podmioty w sektorze: górnictwa, hotelarstwa i restauracji, a także pośrednictwa finansowego.

Podstawowe problemy wynikające uwarunkowań gospodarczych:

- brak dużych przedsiębiorstw zatrudniających ponad 50 pracowników
- słabo rozwinięty lokalny rynek pracy
- niska liczba nowych podmiotów gospodarczych
- duża liczba bezrobotnych pozostających bez pracy przez długi okres czasu

3.4. Infrastruktura techniczna.

3.4.1. Komunikacja.

Układ drogowy gminy Konstantynów stanowią drogi kategorii wojewódzkiej, powiatowej i gminnej.

Wykaz dróg krajowych i wojewódzkich stanowią załączniki Nr 1 i Nr 2 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. (Dz.U. Nr 160, poz. 1071).

Drogi wojewódzkie.

- Własność dróg wojewódzkich - Skarb Państwa
- Finansowanie - Samorząd Województwa Lubelskiego
- Zarządzanie - Wojewódzka Dyrekcja Dróg Publicznych w Lublinie działająca w imieniu Zarządu Województwa Lubelskiego
- Zarządzanie ruchem - Marszałek Województwa Lubelskiego

Wykaz dróg wojewódzkich z terenu gminy Konstantynów.

Nr drogi	Przebieg	Kl. techniczna	Długość odcinka /km/
811	Sarnaki – Konstantynów – Biała Podlaska	kl. GP /główna przyspieszona/	11,582
698	Terespol – Janów Podlaski – Konstantynów - Łosice	kl. G /główna/	6,870
Ogółem:			18,452

Drogi powiatowe.

Sieć dróg powiatowych została utworzona na podstawie Ustawy z dnia 13 października 1998 r. (Dz.U. Nr 133, poz. 8720) na mocy której część dotychczasowych dróg wojewódzkich stała się drogami powiatowymi.

- Własność dróg powiatowych - Samorząd Powiatu Bialskiego
- Finansowanie - Samorząd Powiatu Bialskiego
- Zarządzanie - Zarząd Dróg Powiatowych w Białej Podlaskiej działający w imieniu Zarządu Powiatu
- Zarządzanie ruchem - Starosta Powiatu Bialskiego

Wykaz dróg powiatowych z terenu gminy Konstantynów.

Nr drogi	Przebieg	Kl. techniczna	Długość odcinka /km/
1026L	Konstantynów – Gnojno	kl. L /lokalna/	8,338
1028L	Witoldów – Bubel – Łukowiska	kl. D /dojazdowa/	2,137
1029L	Wółka Polinowska – Pawłów Nowy	kl. L /lokalna/	2,343
1030L	Komarno – Klonownica Mała	kl. L /lokalna/	2,138
1027L	(Serpelice) gr. wojew. – Janów Podlaski	kl. Z /zbiorcza/	4,542
Ogółem:			19,498

Drogi gminne.

Sieć dróg gminnych tworzą drogi wykazu przyjętego Uchwałą Rady Gminy Konstantynów Nr XXXIII/3/94 z dnia 25 lutego 1994 r.

Drogi gminne są drogami o znaczeniu lokalnym, głównie pełniące funkcje dróg dojazdowych. Posiadają zróżnicowane funkcje. Są to zarówno ulice w osadzie Konstantynów, ciągi komunikacyjne powiązań lokalnych pomiędzy miejscowościami, oraz drogi dojazdowe do pól. Ulice w osadzie oraz ważniejsze powiązania lokalne obsługujące poszczególne wsie są drogami utwardzonymi. Znaczna część rozproszonej zabudowy kolonijnej oraz tereny upraw polowych i leśnych obsługują drogi o nawierzchni gruntowej.

Wykaz dróg gminnych z terenu gminy Konstantynów.

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość w km	w tym utwardzone
1	100001 L	dr.pow.1027L-gr.woj	1,488	
2	100002 L	dr.pow.1027L-Gnojno-Antolin-dr. gm.100004L	2,386	1,641
3	100003 L	dr.gm.10004L-Antolin-dr.gm.100002L	0,417	0,417
4	100004 L	dr.pow.1027L-Gnojno-Antolin	2,483	2,483
5	100005 L	dr.woj.698-Witoldów-dr.pow.1028L	2,688	
6	100006 L	dr.pow.1026L-Witoldów-dr.pow.1028L	2,143	2,143
7	100007 L	dr. woj. 811-Wandopol-gr.woj.	2,305	1,250
8	100008 L	dr. pow.1026L-Wandopol – dr.woj.811	3,265	3,265
9	100009 L	dr.woj.811-Konstantynów-Wandopol-dr.gm.100008L	1,782	0,425
10	100010 L	dr.woj.811 – Zakalinki Wieś – gr. woj.	1,355	
11	100011 L	dr.woj.811 – Zakalinki Wieś – gr. woj.	0,590	
12	100012 L	dr.woj.811 – Zakalinki Wieś – gr. woj.	0,860	0,170
13	100013 L	dr. gm.100017L – Zakalinki Wieś – gr. woj.	1,180	
14	100014 L	gr.woj.-Zakalinki Wieś – dr.gm.10014L	2,685	
15	100015 L	dr.gm.100019L-ZakalinkiKol. dr.woj.698	4,780	

Strategia Rozwoju Gminy Konstancyńów

16	100016 L	dr.woj.811-Zakanale-dr.woj.698	0,388	
17	100017 L	dr.gm. 100012L -Zakalinki Wieś- dr.gm.100019L	1,375	1,375
18	100018 L	dr.woj.811-Zakalinki Wieś-dr.gm.100017L	1,560	
19	100019 L	dr.woj.698-Konstancyńów-Zakalinki Wieś- gr. woj.	3,405	2,615
20	100020 L	dr.gm.100019L-Zakalinki Kol.- gr. woj.	3,225	1,820
21	100021 L	dr.woj.811-Zakanale-Jakówki-Romanów- dr.pow. 1029L	2,740	0,540
22	100022 L	dr.woj.698-Konstancyńów-Zakanale – dr.woj.811	1,818	0,560
23	100023 L	dr.woj.698-Konstancyńów-Wiechowicze- dr.gm.100024L	1,015	0,7
24	100024 L	dr.woj.698-Witoldów-Wiechowicze- dr.gm.100021L	2,108	1,451
25	100025 L	dr.woj.698-Wiechowicze-Jakówki-Wólka Polinowska	2,520	0,660
26	100026 L	dr. gm.100027L-Komarno Kol.- gr. woj.	2,120	
27	100027 L	dr.woj.811-Komarno Kol. – gr. gm. Leśna Podlaska	2,408	
28	100028 L	dr.woj.811 –Komarno- dr.gm. 100029L	1,765	1,140
29	100029 L	dr.woj.811 – Zakanale- Komarno Kol.- Solinki-dr.gm.100034 L	5,960	
30	100030 L	dr.gm.100032L-Komarno Kol. – dr. gm. 100029L	1,710	0,990
31	100031 L	dr.gm. 100032L-Komarno –dr.gm. 100027 L	1,655	
32	100032 L	dr.woj.811 –Komarno Kol. – gr. gm.Leśna Podlaska	3,870	3,870
33	100033 L	dr.woj.811-Komarno-dr.gm.100029L	2,198	0,923
34	100034 L	dr.woj.811 – Komarno –Solinki-Korczyska- Witulini- dr. pow. 1022L	2,523	2,523
35	100035 L	dr.gm.100034L-Komarno- gr. gm. Janów Podlaski	3,616	
36	100036 L	dr. gm. 100034L-Solinki-dr.gm. 100029L	2,032	
37	100037 L	dr. gm. 100039L-Wólka Polinowska- gr. gm. Janów Podlaski	1,460	
38	100038 L	dr. woj. 811-Komarno Kol. – dr.gm. 100039 L	1,315	
39	100039 L	dr. gm. 100025L – Wólka Polinowska- gr. gm. Janów Podlaski	1,445	
40	100040L	dr.pow.1030L-Komarno-Komarno Kol. – dr. pow.10029L	0,922	0,922
41	100041 L	dr.pow.1029 L – Wólka Polinowska – gr. gm. Janów Podlaski	3,388	
42	100042 L	dr. pow.1030 L – Komarno Wieś – dr.pow.1031	3,610	
43	100043 L	dr. Woj.811-Komarno (wys. odpadów)	1,461	1,461
44	100044 L	dr. gm. 100021 L- Zakanale – dr. gm. 100021L	1,365	
45	100045 L	Konstancyńów ul. Słoneczna	0,384	
46	100046 L	Konstancyńów ul. Targowa	0,159	0,159
47	100047 L	Konstancyńów ul. Dworcowa	0,179	0,179
48	100048 L	Konstancyńów ul. Adama Mickiewicza	0,276	0,110
49	100049 L	Konstancyńów ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego	0,296	0,296

50	100050 L	Konstantynów ul. 3-go Maja	0,178	0,178
51	100051 L	Konstantynów ul. Ogrodowa	0,205	0,205
52	100052 L	Konstantynów ul. Mikołaja Kopernika	0,192	0,192
53	100053 L	Konstantynów ul. Klonowa	0,113	0,113
54	100054 L	Konstantynów ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego	0,297	0,297
55	100055 L	Konstantynów ul. Rolnicza	0,263	0,263
56	100056 L	Konstantynów ul. Nowa	0,424	0,424
57	100057 L	Konstantynów ul. Parkowa	0,405	0,405

Nie wymienione na powyższym wykazie ulice w miejscowości Konstantynów (Janowska, Platera, Siedlecka, Kościuszki, Plac Wolności) znajdują się w ciągach dróg wojewódzkich, powiatowych lub stanowią część dróg gminnych. Ponadto na terenie Konstantynowa należy wyszczególnić ulice: Miłą, Wesołą i Zieloną, które tworzą wewnętrzne drogi gminne.

Łącznie sieć dróg gminnych wynosi 98,755 km, w tym 36,165 km dróg utwardzonych.

Na obszarze gminy Konstantynów funkcjonują dwie stacje paliw. Jedna zlokalizowana jest przy drodze wojewódzkiej Nr 811 na wylocie z Konstantynowa w kierunku Białej Podlaskiej. Druga jest usytuowana na terenie Spółdzielni Kółek Rolniczych.

Komunikację zbiorową (publiczną) obsługuje w gminie głównie PKS Biała Podlaska. Dworzec autobusowy zlokalizowany jest w centrum Konstantynowa. Poza połączeniami lokalnymi głównie z Białą Podlaską, Janowem Podlaskim, Siemiatyczami, Łosicami połączenia dalekobieżne z Białymstokiem, Lublinem, Warszawą i Zamościem. Mieszkańcy w zakresie transportu korzystają również z usług komunikacji prywatnej.

3.4.2. Wodociągi.

System zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Konstantynów stanowi sieć wodociągowa z przyłączami oraz ujęciem wody zlokalizowanym na gruntach wsi Wandopol, ok. 1200 m na północ od Konstantynowa.

Ujęcie podstawowe stanowią dwie studnie, dla których zatwierdzone są zasoby eksploatacyjne w kat. „B” i wynoszą $Q = 43 \text{ m}^3/\text{godz}$. Przy depresji $S = 10,0 \text{ m}$. Głębokości studni wynoszą 53,0 m – studnia właściwa i 58,6 m – studnia awaryjna.

Bezpośrednia strefa ochrony sanitarnej wokół studni wynosi 10,0 m. Jest to teren ogrodzony i urządzony. W obrębie ogrodzenia znajdują się

również: budynek stacji wodociągowej oraz urządzenia związane z uzdatnianiem i magazynowaniem wody.

Ze względu na korzystną budowę geologiczną nie wyznaczono strefy pośredniej ochrony sanitarnej.

Na terenie gminy realizacją zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę zajmują się Zakład Usług Wodnych Międzygminnego Związku Komunalnego z siedzibą w Parczewie.

Dostarczanie wody mieszkańcom Gminy Konstantynów oparte jest na sieci wodociągowej obejmującej wszystkie sołectwa o łącznej długości 85,3 km (*Tabela 11*). Sieć wodociągowa obejmuje obecnie 844 przyłącza.

Tabela 11. Rozwój sieci wodociągowej w gminie Konstantynów w latach 1998-2006.

Wodociągi	Jedn.	1998	2000	2002	2004	2006
długość czynnej sieci	km	36,2	48,4	51,7	85,3	85,3
liczba przyłączy	szt.	493	637	653	830	844
dostarczona woda	dam ³	73,2	85,1	94,4	102,6	118,5
ludność korzystająca z sieci	osoba			2622	2850	2836

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Obecnie ponad 81% gospodarstw domowych w gminie posiada dostęp do sieci wodociągowej. Jest to wskaźnik przewyższający średnią dla powiatu bialskiego (77%), oraz nieznacznie niższy od średniej dla województwa lubelskiego (84%).

3.4.3. Kanalizacja.

System gospodarki ściekowej na terenie gminy Konstantynów stanowi sieć przebudowanej kanalizacji sanitarnej z przyłączami oraz zmodernizowana w 2004 roku nowoczesna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków typu BIO-PAK, której właścicielem jest gmina Konstantynów.

Aktualnie skanalizowana jest tylko wschodnia, najbardziej zurbanizowana część osady Konstantynów. Długość głównego kolektora

sanitarne wynosi ogółem 3,7 km (Tabela 12.). Ścieki odprowadzane są z 91 posesji, co stanowi jedynie ok. 11 % obiektów wyposażonych w instalacje wodociągowe zlokalizowanych na terenie gminy. Wszystkie obiekty użyteczności publicznej posiadają dostęp do czynnej kanalizacji sanitarnej.

Tabela 12. Sieć kanalizacyjna w gminie Konstantynów w latach 1998-2006.

Kanalizacja	Jedn.	1998	2000	2002	2004	2006
długość czynnej sieci	km	4,6	4,6	4,6	3,2	3,7
liczba przyłączy	szt.	100	100	100	90	91
odprowadzone ścieki	dam ³	23,3	20,9	22,4	40,0	58,4

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Niestety obecnie tylko około 22% mieszkańców gminy ma możliwość korzystania z sieci kanalizacyjnej. Jest to niższy wskaźnik w porównaniu z wynikiem powiatu i znacznie niższy od średniej dla województwa.

Odsetek ludności posiadającej dostęp do sieci kanalizacyjnej w 2006 roku:

- województwo lubelskie – 45%
- powiat bialski – 27%
- gmina Konstantynów – 22%

Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest na gruntach wsi Konstantynów w sąsiedztwie Przedsiębiorstwa Rolno-Handlowego oraz rzeki Czyżówki będącej odbiornikiem oczyszczonych ścieków. Obecnie z przyłączy kanalizacyjnych korzysta ok. 930 mieszkańców. W 2007 roku oczyszczalnia ścieków w Konstantynowie przyjęła łącznie 54 800 m³ ścieków.

Decyzją Wojewody Lubelskiego Nr 6 z dnia 31 stycznia 2008 roku została utworzona aglomeracja Konstantynów o RLM=2700 obejmująca miejscowości: Konstantynów, Konstantynów Kolonia oraz Zakanale.

Na obecnym etapie funkcjonowania oczyszczalni określono poziom wydajności hydraulicznej (średnia dobowo ilość ścieków) $Q_d = 160 \text{ m}^3/\text{d}$, z czego ścieki dowożone $Q_d = 20 \text{ m}^3/\text{d}$, ścieki sanitarne $Q_d = 140 \text{ m}^3/\text{d}$.

Oczyszczalnia posiada jednak możliwości rozbudowy, dlatego też w najbliższych latach możliwe będzie zwiększenie przepustowości do $Q_d = 400 \text{ m}^3/\text{d}$. Równocześnie planowana jest rozbudowa kolektora sanitarnego. Planowana sieć kanalizacyjna obejmie nie podłączonych dotychczas do kolektora mieszkańców Konstantinowa oraz wszystkie osoby zamieszkujące Konstantinów Kolonię i Zakanale. W wyniku realizacji inwestycji powstanie około 8,2 km sieci grawitacyjnej, 850 m kanału tłocznego, 4 przepompownie i około 300 przyłączy o łącznej długości 4 km.

Docelowo oczyszczalnia obsługiwać będzie ok. 2350 mieszkańców oraz wszystkie przedsiębiorstwa i instytucje w obrębie aglomeracji Konstantinów.

W dalszej perspektywie planowane jest włączenie do sieci kolejnych wsi lub w przypadku wystąpienia barier techniczno-ekonomicznych, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

Obecnie wymagany stopień oczyszczania ustalony decyzją obecnego pozwolenia wodnoprawnego wynosi:

BTZ ₅	- 40,0 mg O ₂ /I
CHZT _{cr}	- 150,0 mg O ₂ /I
zawiesiny ogólne	- 50,0 mg/I

Oczyszczalnia przyjmuje typowe ścieki bytowo-gospodarcze. Zastosowane nowoczesne rozwiązania technologiczne minimalizują ujemne oddziaływanie obiektu na środowisko. Należą do nich m.in.:

- mechaniczne oczyszczanie ścieków w budynku zamkniętym,
- przyjęcie procesu technologicznego gwarantującego tlenową stabilizację osadu (zmniejszona emisja zapachów),
- zainstalowanie dmuchaw w pomieszczeniu zamkniętym (wytłumienie hałasu),
- proces technologiczny gwarantuje usuwanie związków biogenych,
- pełna automatyzacja.

Należy podkreślić, że wpływ oczyszczalni ścieków na środowisko zamyka się w granicach nieruchomości na której jest zlokalizowana.

3.4.4. Gospodarka odpadami.

Na terenie gminy Konstantinów na gruntach wsi Komarno zlokalizowane jest komunalne składowisko odpadów, które poza obszarem gminy Konstantinów obsługuje również obszar gminy Leśna Podlaska. Składowisko ma uregulowany status prawny. Pod względem technicznym spełnia obowiązujące normy, posiada właściwą izolację podłoża, drenaż odcieków, zainstalowane są dwa pizometry. Eksploatacja składowiska trwa

od 1999 r., jego powierzchnia wynosi – 1,5 ha, pojemność – 65 000 m³, wypełnienie – ok. 3,5 %. Zakładany okres eksploatacji – do 2029 roku. Na składowisku ustawione są 2 boksy przeznaczone do selekcji szkła i tworzyw sztucznych.

W 2003 r. w gminie zebrano 175 ton odpadów komunalnych, to jest ok. 808 m³ odpadów komunalnych niezagęszczonych, natomiast w 2005 roku 171 ton odpadów komunalnych. Większość odpadów pochodziła z obiektów użyteczności publicznej oraz gospodarstw domowych.

Selektywna zbiórka odpadów odbywa się za pomocą pojemników 1100 l (2-4 pojemniki w miejscowościach), pojemników 110 l i worków foliowych (na posesjach zabudowy jednorodzinnej). Zbierane jest szkło, papier, tektura oraz tworzywa sztuczne. Segregacja wtórna odpadów prowadzona jest na terenie składowiska odpadów.

W 2003 r. zebrano 1 t tworzyw sztucznych, 8 t szkła i 16 ton makulatury. Zbieraniem, transportem i unieszkodliwianiem odpadów zajmuje się Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Komunalnik” z Białej Podlaskiej.

Słaba stroną istniejących rozwiązań jest niewystarczający zakres selektywnej zbiórki odpadów u „źródła”, w szczególności brak jest selekcji odpadów niebezpiecznych. Brak jest możliwości unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest (zużyty eternit, materiały izolacyjne).

Gmina przygotowuje się obecnie do zorganizowanej wymiany pokryć dachowych zawierających azbest na pokrycia wykonane z materiałów ekologicznych. Na terenie Gminy Konstantynów przeprowadzono inwentaryzację obiektów pokrytych eternitem. Kolejnym etapem będzie podjęcie czynności mających na celu ich wymianę z udziałem środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Jednocześnie gminy powiatu bialskiego planują wspólną inwestycję utworzenia Zakładu Zagospodarowania Odpadów, którego zadaniem będzie kompleksowa obsługa wszystkich gmin, uczestniczących w przedsięwzięciu, w zakresie: odbioru, transportu, segregacji oraz utylizacji odpadów (w dalszej perspektywie również odpadów niebezpiecznych).

3.4.5. Elektroenergetyka i gazownictwo.

Przez teren gminy Konstantynów przechodzą dwie linie wysokiego napięcia 110 kV dł. 19 km łączące GPZ-ty Biała Podlaska, Hołowczyce i Janów Podlaski. Odbiorcy energii elektrycznej znajdujący się na terenie gminy Konstantynów zasilanie są czterema magistralnymi ciągami napowietrznymi SN 15 kV wyprowadzonymi z GPZ-tu Janów Podlaski. Z

w/w ciągów SN poprowadzone są odczepowi linie SN promieniowo zasilające poszczególne stacje transformatorowe SN/nn.

Linie SN 15 kV wybudowane są na słupach betonowych z przewodami o przekrojach AFL 70 mm² i AFL 50 mm² w ciągach magistralnych oraz AFL 25 mm² i AFL 35 mm² w odgałęzieniach. Całkowita długość linii SN 15 kV wynosi 35 km. Powyższe linie zasilają 43 stacje transformatorowe SN/nn. Istniejąca sieć elektroenergetyczna SN 15 kV znajduje się w zadowalającym stanie technicznym w wystarczającym stopniu pokrywa aktualne zapotrzebowanie na energię elektryczną oraz posiada znaczne rezerwy w tym zakresie na przyszłość.

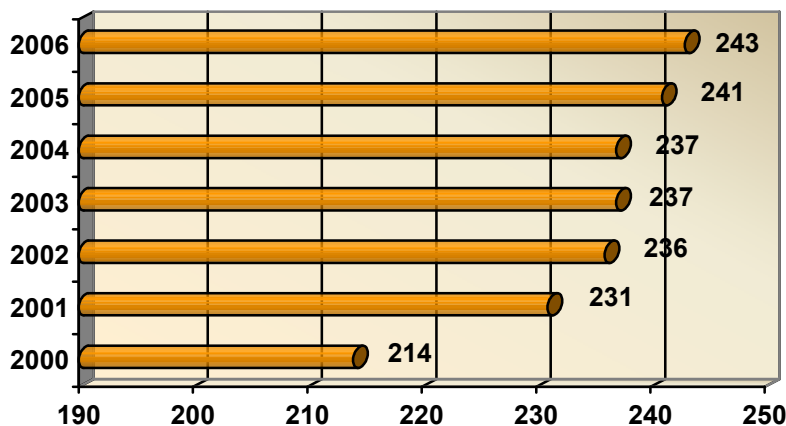
Dostawa energii elektrycznej bezpośrednio do odbiorców odbywa się napowietrznymi liniami nN, których łączna długość wynosi 86 km. Linie nN znajdują się w zróżnicowanym stanie technicznym, większa część linii wybudowana została w latach 60-tych 70-tych i jest w znacznym stopniu wyeksploatowana. Większość odbiorców energii elektrycznej zużywających energię do celów bytowo-gospodarczych rozliczanych jest w taryfie G i taryfie. Sieć energetyczna przebiegająca po terenie gminy znajduje się na majątku i w Lubelskich Zakładów Energetycznych LUBZEL S.A. Zakład Energetyczny Biała Podlaska a jej bezpośrednią obsługą techniczną zajmuje się Posterunek Energetyczny Janów Podlaski.

Przez teren gminy Konstantynów przebiega sieć gazociągu wysokiego ciśnienia DN 150 Hołowczyce – Biała Podlaska o ciśnieniu roboczym /MOP/ 6,3 MPa. Do indywidualnych odbiorców gaz ziemny rozprowadzany jest poprzez stacje redukcyjne I stopnia rozdzielczą siecią średniego ciśnienia o ciśnieniu roboczym /MPO/ do 0,5 MPa. Stacje I stopnia zlokalizowane są w Konstantynowie i w Wólce Polinowskiej.

Stacja I stopnia w Konstantynowie dysponuje przepustowością 3000 Nm³/h. Sieć dystrybucyjna obejmuje następujące miejscowości: Konstantynów, Komarno. Komarno Kolonia, Zakale, Zakalinki.

Stacja I stopnia w Wólce Polinowskiej dysponuje przepustowością 1600 Nm³/h. Sieć dystrybucyjna obejmuje następujące miejscowości: Wólka Polinowska, Solinki. Rozwój sieci gazowej na terenie gminy Konstantynów przedstawia poniżej zamieszczony *Wykres 8*.

Wykres 8. Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci gazowej w latach 2000-2006.

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Największe zużycie gazu ziemnego występuje w osadzie Konstantynów, gdzie znajduje się największa liczba odbiorców, w tym zakłady produkcyjne oraz instytucje publiczne. W pozostałych miejscowościach zużycie gazu jest minimalne. W 2005 roku zużyto 205 tys. m³ gazu. Większość gospodarstw domowych korzysta z innych źródeł ciepła, którymi najczęściej są paliwa stałe drewno, węgiel. Gaz zużywany jest najczęściej w celach gospodarczych. Na niskie zużycie gazu ziemnego duży wpływ ma wzrastająca w ostatnich latach cena tego nośnika energii.

3.4.6. Telekomunikacja i dostęp do internetu.

Teren gminy Konstantynów jest dobrze pokryty systemami telekomunikacyjnymi. W zakresie łączności przewodowej wszystkie miejscowości posiadają dostęp do sieci. Łączna długość sieci wynosi 61,7 km. Abonenci z terenu gminy Konstantynów włączeni są do centrali typu 5ESS Konstantynów, Komarno, DGT SDA Stary Bubel oraz radiowego systemu dostępowego Swing Konstantynów, który poza miejscowościami Antolin i Gnojno w 80 % pokrywa teren gminy.

Ilość abonentów telefonicznych na terenie gminy Konstantynów wynosi 846, co daje wskaźnik gęstości telefonicznej równy 19,7 (liczba abonentów na 100 mieszkańców). Ponadto na terenie gminy znajduje się 6 aparatów ogólnodostępnych (tzw. „budki telefoniczne”).

Można przyjąć, że rynek łączności przewodowej w gminie Konstantynów jest bliski nasycenia. W/s infrastruktura telekomunikacyjna jest własnością Telekomunikacji Polskiej S.A., jest również przez nią zarządzana i eksploatowana.

Poza łącznością przewodową teren gminy jest objęty zasięgiem trzech głównych na polskim rynku operatorów telefonii komórkowej „Centertel”, „Polkomtel” oraz PTC „ERA” GSM. Stacje bazowe są zlokalizowane na gruntach Kol. Konstantynów.

Realizacja usług odbywa się w strefie działania anten sektorowych, poprzez połączenie z sąsiednimi stacjami antenowymi do odbioru i nadawania systemu cyfrowego.

Stacje bazowe składają się z dwóch wież antenowych o wysokości 50,0 m i 60,0 m na których umieszczone są anteny sektorowe i radiolinie.

Pomimo dużego zagęszczenia sieci telefonicznej na terenie gminy, bardzo mały odsetek przedsiębiorstw i gospodarstw domowych posiada dostęp do szerokopasmowego Internetu (szacunkowo ok. 30 %). Spowodowane jest to m.in. brakiem sprzętu komputerowego w większości gospodarstw domowych, brakiem konkurencji na rynku dostawców Internetu na obszarze gminy (najbardziej popularnym dostawcą usług internetowych jest Telekomunikacja Polska S.A.). Stosunkowo wysokie koszty podłączenia i utrzymania łącza, przy jednocześnie niskich dochodach, powoduje bardzo niskie zainteresowanie uzyskaniem dostępu do szerokopasmowego Internetu przez mieszkańców gminy.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania jednym z kierunków rozwoju infrastruktury w gminie powinna być rozbudowa infrastruktury teleinformacyjnej. Optymalnym rozwiązaniem byłoby stworzenie takiej infrastruktury przez władze samorządowe, z wykorzystaniem dofinansowania ze środków Unii Europejskiej i jej powszechne udostępnienie mieszkańcom. Infrastruktura powinna w pierwszej kolejności objąć obszary o największym skupisku ludności oraz tereny gdzie są największe trudności w uzyskaniu stałego, szerokopasmowego dostępu do Internetu.

<i>Podstawowe problemy natury technicznej:</i>
- duże dysproporcje pomiędzy zwodociągowaniem, a skanalizowaniem gminy- niska jakość nawierzchni dróg gminnych i powiatowych- niewystarczający zakres selektywnej zbiórki odpadów- niski odsetek gospodarstw domowych z dostępem do szerokopasmowego Internetu

3.5. Infrastruktura społeczna.

3.5.1. Edukacja.

Na obszarze gminy Konstantynów funkcjonują 4 jednostki edukacyjne podległe samorządowi gminnemu.. Placówki edukacyjne skoncentrowane są w Konstantynowie. Znajdują się tu: przedszkole, szkoła podstawowa oraz gimnazjum. Ponadto w Komarnie Kolonii znajduje się szkoła podstawowa z oddziałem przedszkolnym.

Przedszkole samorządowe w Konstantynowie oraz oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Komarnie Kolonii są jednostkami realizującymi potrzeby mieszkańców w zakresie opieki i wychowania przedszkolnego dzieci. W roku 2006 funkcjonowały łącznie 4 oddziały przedszkolne do których uczęszczało 72 dzieci (*Tabela 13.*). Przedszkole posiada także teren zielony, z wyposażeniem do zabaw na świeżym powietrzu.

Tabela 13. Wychowanie przedszkolne w gminie Konstantynów w latach 1998-2006.

Rodzaj jedn.	kryterium	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
przedszkola	obiekty	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	oddziały	4	4	3	1	1	1	3	3	3
	miejsca	54	54	54	25	25	25	75	75	75
	dzieci	96	94	77	12	12	17	59	55	59
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	obiekty	1	1	1	2	2	2	1	1	1
	oddziały	1	1	1	3	3	3	1	1	1
	miejsca									
	dzieci	32	18	17	63	52	64	17	16	13

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Przeciętna liczba dzieci przypadająca na jeden oddział przedszkolny w Gminie Konstantynów wynosi 18. Jest to wynik bardzo zbliżony zarówno do średniej powiatu bialskiego, jak i do wskaźnika województwa lubelskiego.

Średnia liczba dzieci przypadająca na jeden oddział przedszkolny w 2006 roku:

- województwo lubelskie – 19,8
- powiat bialski – 18,3
- gmina Konstantynów – 18,0

Baza szkół na terenie gminy jest zadowalająca. Szkoła Podstawowa im. Kajetana Sawczuka w Komarnie Kolonii, Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Konstantinowie oraz Gimnazjum im. Cypriana Norwida w Konstantinowie, zlokalizowane są w obiektach spełniających wszystkie wymagania dla placówek edukacyjnych. W roku 2001 oddano do użytku segment z 10-salami dydaktycznymi na potrzeby gimnazjum, natomiast z dniem 01 września 2004 roku nowy obiekt zajmuje szkoła podstawowa w Konstantinowie. Przy obiektach szkolnych w Konstantinowie wybudowano hala sportową. Gimnazjum oraz Szkoła Podstawowa w Konstantinowie zlokalizowane są w północnej części osady przy ul. Nowej. Pod względem funkcjonalnym szkoły są niezależne, posiadają jedynie wspólną bazę sportową tj. pełnowymiarową salę gimnastyczną, boiska sportowe, urządzenia towarzyszące place, parkingi.

Kolejnym etapem rozbudowy bazy szkolnej będzie utworzenie kompleksu boisk, ze stadionem, na terenach szkoły.

Dane dotyczące infrastruktury szkolnej oraz liczby uczniów na terenie gminy Konstantinów prezentuje poniższa *Tabela 14*.

Tabela 14. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne w gminie Konstantinów w latach 2003-2006.

szkoły	kryterium	2003	2004	2005	2006
podstawowe	liczba obiektów	2	2	2	2
	pomieszczenia szkolne	24	22	21	23
	oddziały szkolne (klasy)	21	20	19	18
	liczba uczniów	440 ↘	420 ↘	387 ↘	357 ↘
gimnazja	liczba obiektów	1	1	1	1
	pomieszczenia szkolne	11	11	11	11
	oddziały szkolne (klasy)	10	10	11	11
	liczba uczniów	242 ↗	244 ↗	271 ↗	271 =

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Z danych statystycznych GUS zamieszczonych w Tabeli 14. jednoznacznie wynika, że z każdym rokiem maleje liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych, natomiast nieznacznie rośnie liczba gimnazjalistów.

Liczba uczniów, którzy rozpoczną edukację w pierwszych klasach szkół podstawowych w następnych latach przedstawia się następująco:

§ rok szkolny 2007/2008	ur. w 2000 roku	-	47 osób
§ rok szkolny 2008/2009	ur. w 2001 roku	-	50 osób
§ rok szkolny 2009/2010	ur. w 2002 roku	-	43 osoby
§ rok szkolny 2010/2011	ur. w 2003 roku	-	45 osób
§ rok szkolny 2011/2012	ur. w 2004 roku	-	44 osoby
§ rok szkolny 2012/2013	ur. w 2005 roku	-	42 osoby
§ rok szkolny 2013/2014	ur. w 2006 roku	-	40 osób

Wszystkie szkoły posiadają pracownie i sprzęt komputerowy otrzymany w ramach programów realizowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu. W 4 pracowniach zlokalizowanych jest 78 zestawów komputerowych, z czego 48 posiada dostęp do Internetu. Na bazie infrastruktury szkolnej działają koła zainteresowań, kluby oraz liczne organizacje młodzieżowe – np. ZHP, ZUCH-y, PCK, SKO.

Liczba uczniów przypadających na jeden komputer w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w 2006 roku:

- ◆ województwo lubelskie – 10,2
- ◆ powiat bialski – 9,3
- ◆ gmina Konstantynów – 8,1

Przeciętna liczba komputerów w pracowni komputerowej w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w 2006 roku:

- województwo lubelskie – 16,6
- powiat bialski – 15,0
- gmina Konstantynów – 19,5

Na terenie gminy nie ma szkół ponadgimnazjalnych. Młodzież na szczeblu szkolnictwa średniego kształci się głównie w Białej Podlaskiej, Leśnej Podlaskiej oraz Janowie Podlaskim.

3.5.2. Kultura.

W gminie Konstantinów mecenat nad kulturą, a w szczególności sztuką ludową i folklorem sprawuje Gminne Centrum Kultury. Strukturę organizacyjną Centrum tworzą: Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna im. Kajetana Sawczuka w Konstantinowie.

Na terenie gminy funkcjonuje 6 zespołów folklorystycznych: Na szczególną uwagę zasługuje znany muzyk ludowy Pan Zdzisław Marczuk – ceniony przez wielu znawców kultury ludowej, etnografów i muzykologów. Jest 2-krotnym laureatem, zdobywcą tzw. „Baszty” – najwyższej nagrody na Ogólnopolskim Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą – jako solista skrzypek. Gra od ponad 45 lat, jest kierownikiem muzycznym „Kapeli Sąsiedzkiej”, „Dziecięcego Zespołu Śpiewaczego” oraz zespołu składającego się z emerytów i rencistów – „Pogodna Jesień”.

W GCK działa ponadto młodzieżowe koło teatralne „Arka” prezentujące widowiska o tematyce religijnej, a także repertuar kabaretowy.

Dużym uznaniem cieszy się mieszkający w Konstantinowie rzeźbiarz ludowy Andrzej Grzybowski. Jego domowa kolekcja rzeźb jest bardzo duża, wiele prac znalazło nabywców w Polsce i poza granicami, jest laureatem wielu nagród. W 1998 r. rzeźba artysty „Męczennicy Podlascy” została, przez ówczesnego Marszałka Województwa Białkopodlaskiego, ofiarowana w Rzymie Papieżowi. Także w 1999 roku w czasie wizyty Jana Pawła II w Diecezji Siedleckiej rękodzieło rzeźbiarza zostało ofiarowane jako dar Podlasia.

Do cyklicznych imprez organizowanych przez Gminne Centrum Kultury należą:

- 1) **„Za kolędę dziękujemy”** – impreza o charakterze folklorystycznym. Prezentuje grupy kolędnicze oraz widowiska oparte na wierzeniach, zwyczajach i obrzędach bożonarodzeniowych. Prezentowane Szopki i Herody oparte są na tekstach z początku XX w., pochodzące ze starych materiałów źródłowych. Jest to impreza o zasięgu powiatowym.
- 2) **„Dni Konstantinowa”** – impreza lokalna, organizowana na przełomie czerwca i lipca. Jej głównym celem jest zaprezentowanie dorobku kulturowego gminy Konstantinów oraz gmin zaprzyjaźnionych. Impreza integrująca społeczność lokalną.
- 3) **„Dzień Seniora”** – impreza integrująca środowisko seniorów. Organizowana w listopadzie ma charakter corocznego święta.

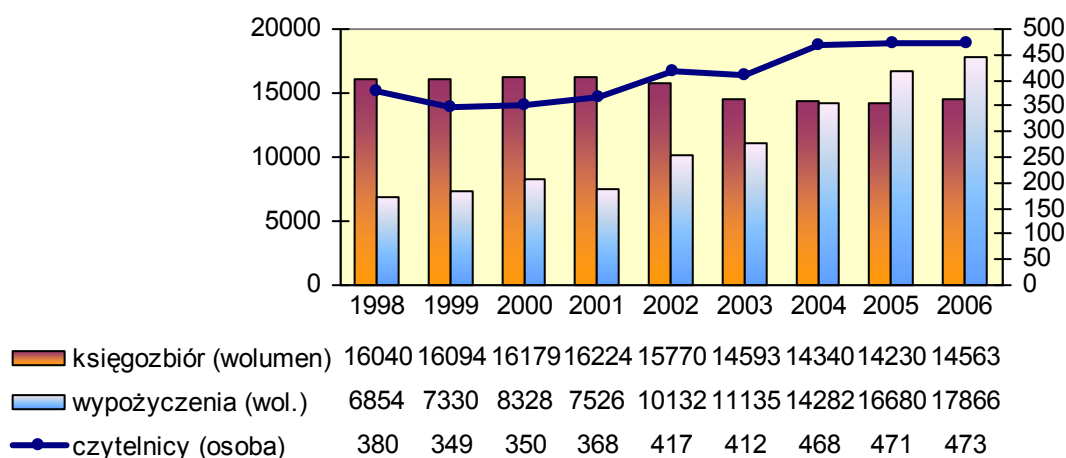
Jej uczestnikami są emeryci i renciści. Do części artystycznej zapraszani są artyści z gminy oraz spoza niej.

- 4) „**Mini Lista Przebojów**” – impreza organizowana w listopadzie, ma charakter konkursu. Jej uczestnikami są dzieci i młodzież, którzy wcielają się w postacie znanych wokalistów czy grup instrumentalno-wokalnych. Każdy uczestnik jest nagradzany.
- 5) „**Zaduszki kulturalne**” – coroczna impreza kulturalna o charakterze powiatowym. Spotkanie ma na celu promowanie lokalnych tradycji i zwyczajów. Podczas imprezy rozstrzygane są też liczne konkursy, a laureatom wręczane są nagrody. Współorganizatorem spotkań „zaduszkowych” jest Gminna Biblioteka Publiczna w Konstantinowie.

W Gminnym Centrum Kultury umiejscowiony jest także punkt dostępu do Internetu dla mieszkańców gminy. W ramach programu „Ikonka” GCK otrzymało 3 zestawy komputerowe. Z teleinformatycznego potencjału GCK najczęściej korzysta młodzież szkolna, poszukująca informacji i materiałów na zajęcia szkolne.

Gminna Biblioteka Publiczna w Konstantinowie zajmuje ważne miejsce w życiu kulturalnym mieszkańców gminy. Jednostka ta zatrudnia 2 pracowników i notuje coroczny wzrost liczby czytelników, oraz liczby wypożyczonych wolumenów (*Wykres 9.*).

Wykres 9. Zasoby biblioteczne, liczba czytelników i wypożyczeń w latach 1998-2006.

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Placówka biblioteczna dysponuje dosyć bogatym księgozbiorem (ponad 14,5 tys. woluminów na koniec 2006 roku). Należy zwrócić uwagę, że w porównaniu do końca lat dziewięćdziesiątych liczba wypożyczonych tomów w 2006 roku wzrosła ponad dwukrotnie.

Odsetek mieszkańców poszczególnych jednostek administracyjnych korzystających z zasobów księgozbioru bibliotek w 2006 roku (dane GUS):

- ◆ województwo lubelskie – 19,1%
- ◆ powiat bialski – 12,7%
- ◆ gmina Konstantynów – 11,5%

Liczba wypożyczonych w ciągu roku książek, przypadająca na jednego mieszkańca w 2006 roku (dane GUS):

- ✕ województwo lubelskie – 3,64
- ✕ powiat bialski – 2,92
- ✕ gmina Konstantynów – 4,36

Niski wskaźnik mieszkańców korzystających z zasobów bibliotecznych (niższy od średniej powiatowej i zdecydowanie odbiegający od średniej województwa), przy jednocześnie wysokiej liczbie wypożyczonych książek na jednego mieszkańca, świadczy o dużych dysproporcjach wśród mieszkańców gminy w zakresie czytelnictwa. Część mieszkańców aktywnie, wielokrotnie korzysta z zasobów bibliotecznych, jednak zdecydowana większość (ponad 88%) nie jest w ogóle czytelnikami biblioteki.

3.5.3. Sport.

W oparciu o infrastrukturę szkolną, na terenie gminy funkcjonują kluby sportowe:

- Uczniowski Ludowo Pożarniczy Klub Sportowy „Iskra” przy Szkole Podstawowej w Konstantynowie - prowadzący sekcje: piłki nożnej, siatkówki, koszykówki, tenisa stołowego, lekkoatletyki – liczba członków 45 osób.
- Uczniowski Ludowo Pożarniczy Klub Sportowy „Płomień” przy Gimnazjum w Konstantynowie - prowadzący sekcje: piłki nożnej, siatkówki, koszykówki, tenisa stołowego, lekkoatletyki – liczba członków 80 osób.

- Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Komarnie Kolonii – sekcje: tenisa stołowego, piłki nożnej, podnoszenia ciężarów.

Szkolne zespoły sportowe biorą udział w wielu rozgrywkach międzyszkolnych na szczeblu regionalnym oraz wojewódzkim i wielu dyscyplinach zajmują czołowe miejsca.

Dzieci, młodzież i dorośli biorą również udział w licznych lokalnych zawodach i konkursach organizowanych pod patronatem Wójta Gminy oraz Starosty Powiatu.

3.5.4. Ochrona zdrowia i opieka społeczna.

Usługi świadczeń zdrowotnych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej i rehabilitacji realizuje zlokalizowany w Konstantinowie Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który zapewnia również opiekę zdrowotną w miejscu zamieszkania pacjenta, w środowisku nauczania i wychowania, w warunkach ambulatoryjnych bądź domowych.

Do podstawowych świadczeń należą:

- badania i porady lekarskie,
- diagnostyka i leczenie,
- kierowanie na leczenie specjalistyczne, szpitalne, uzdrowiskowe, do opieki długoterminowej,
- profilaktyczna opieka nad dziećmi i młodzieżą,
- szczepienia ochronne,
- opieka nad niepełnosprawnymi,
- promocja zdrowia i profilaktyka chorób cywilizacyjnych,
- realizacja zadań pielęgniarstwa i położniczo-rodzinnej,
- realizacja zadań pielęgniarstwa środowiskowego w środowisku nauczania i wychowania,
- rehabilitacja chorych i niepełnosprawnych.

W NZOZ w Konstantinowie zatrudnionych jest dwóch lekarzy, trzy pielęgniarki dyplomowane, jedna położna dyplomowana, jeden technik analityki medycznej oraz jeden technik fizjoterapii.

Baza lekarska Ośrodka Zdrowia jest bardzo dobra, obiekt zmodernizowany, wyposażony w niezbędne media. Na powierzchni ponad 300 m² znajdują się dwa gabinety lekarskie, gabinet med. szkolnej, gabinet

położonej środowiskowej, gab. USG, EKG, punkt szczepień, laboratorium, fizjoterapia.

Porady lekarskie udzielone w NZOZ w Konstantynowie w latach 2003-2006 (dane GUS):

- ✓ 15 856 porad lekarskich w 2003 roku
- ✓ 15 366 porad lekarskich w 2004 roku
- ✓ 16 903 porad lekarskich w 2005 roku
- ✓ 16 968 porad lekarskich w 2006 roku

Ośrodek Zdrowia poza obszarem gminy Konstantynów ma zarejestrowanych pacjentów z dwóch miejscowości gminy Janów Podlaski, jednej z gminy Leśna Podlaska oraz nielicznych mieszkańców gminy Sarnaki. W przypadkach nagłych zachorowań przyjmowani są wszyscy wymagający pomocy.

W budynku ośrodka zdrowia umiejscowiona jest także Prywatna Praktyka Lekarska, gdzie świadczone są usługi stomatologiczne, a w bezpośrednim sąsiedztwie Ośrodka Zdrowia umiejscowiona jest również apteka.

Zadania gminy z zakresu opieki społecznej realizuje **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**, który sporządza bilans potrzeb w tym zakresie. W szczególności zajmuje się przyznawaniem i wypłacaniem zasiłków okresowych i celowych osobom najbardziej potrzebującym oraz organizowaniem i świadczeniem usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

Ponadto na terenie gminy Konstantynów funkcjonują dwie placówki pomocy społecznej realizujące zadania własne powiatu, nadzorowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej, należą do nich:

- **Dom Pomocy Społecznej w Konstantynowie**

Przeznaczony dla osób przewlekle chorych, cierpiących na zaburzenia psychiczne. DPS oddany do użytku w 1999 r. zajmuje nowoczesny kompleks obiektów położonych w centrum Konstantynowa w sąsiedztwie zespołu pałacowo-parkowego, dysponuje ok. 110 miejscami. Część wykwalifikowanej kadry pracowniczej stanowią osoby dojeżdżające z Białej Podlaskiej.

- **Dom Dziecka w Komarnie**

Funkcjonuje od 1997 r., zajmuje część budynku w którym funkcjonuje również Szkoła Podstawowa. Dom Dziecka jest niezależny funkcjonalnie i dysponuje ok. 50-ma miejscami. Dzieci mają do dyspozycji pokoje 1-3 osobowe umieszczone w segmentach wyposażonych w toalety i łazienki. Dom Dziecka w Komarnie posiada swoją filię w Szachach, gdzie przebywa 12-stu wychowanków.

Do placówek opiekuńczych funkcjonujących poza sferą budżetową należy **Wojewódzki Ośrodek Pomocy Rodzinie „SENS”**, którego celem statutowym jest opieka nad kobietami zagrożonymi przemocą w rodzinie. Ośrodek zlokalizowany jest w sąsiedztwie Domu Pomocy Społecznej w budynku dawnej, przebudowanej cerkwi.

Służbami zapewniającymi bezpieczeństwo publiczne i ochronę ludności są na terenie gminy Konstantinów: Komisariat Policji w Janowie Podlaskim z Rewirem Dzielnicowych w Konstantinowie, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Białej Podlaskiej oraz jednostki ratowniczo-gaśnicze Ochotniczej Straży Pożarnej zlokalizowane w Konstantinowie, Zakanalu, Komarnie i Gnojnie.

3.5.5. Zasoby mieszkaniowe.

Budownictwo mieszkaniowe mieszkańcy gminy realizują głównie we własnym zakresie, na terenach w tym celu wyznaczonych. Tereny te posiadają znaczne rezerwy do rozwoju zasobów mieszkaniowych na terenie gminy.

Na bazie byłego PGR utworzono, dobrze prosperującą Spółdzielnia Mieszkaniowa „Astra” typu własnościowego.

Istniejące wielorodzinne bloki o dość dobrym standardzie są okresowo modernizowane. W ostatnich latach wymieniono sposób ogrzewania, tj. wybudowano w każdym bloku kotłownię gazową oraz przeprowadzono termomodernizację budynków.

Wszystkim pracownikom byłego PGR przydzielono działki budowlane o powierzchni 500 m² każda, co stanowi duży potencjał rozwoju budownictwa jednorodzinne.

Tabela 15. Zasoby mieszkaniowe w gminie Konstantinów w latach 1998-2006.

Zasoby	j.m.	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
liczba mieszkań	szt.	1114	1115	1115	1118	1054	1145	1150	1154	1158
liczba izb	szt.	3981	3987	3987	4006	4324	4614	4643	4667	4688
średnia pow. użytkowa mieszkania	m ²					89,2	87,2	87,4	87,4	87,6
powierzchnia użytkowa na 1 osobę	m ²					22,6	24,1	24,4	24,7	24,7

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Obecne zasoby mieszkaniowe zaspokajają potrzeby mieszkańców w tym zakresie. W najbliższych latach należy spodziewać się zwiększenia liczby mieszkań, gdyż gmina posiada tereny pod zabudowę jednorodziną.

Wskaźniki dotyczące sfery mieszkaniowej w gminie Konstantynów kształtują się na poziomie uśrednionych danych dla powiatu bialskiego i województwa lubelskiego (Tabela 16.). Jedynie kryterium przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania jest wyższe od wskaźników województwa i powiatu.

Tabela 16. Zasoby mieszkaniowe gminie Konstantynów na tle wskaźników powiatu i województwa (2006 rok).

Kryterium	gmina Konstantynów	powiat bialski	województwo lubelskie
liczba mieszkań	1 158	35 864	705 033
przeciętna liczba osób na mieszk.	3,54	3,21	3,09
przeciętna liczba osób na izbę	0,87	0,82	0,82
śr. pow. użytk. mieszkania (m ²)	87,61	80,51	73,67
śr. pow. użytkowa na osobę (m ²)	24,74	25,05	23,83
mieszk. oddane do użytku na 1000 osób	0,95	1,28	2,07

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Korzystnie na tle powiatu i województwa wygląda sytuacja dotycząca wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje (2006 rok).

Wyposażenie mieszkań w wodociąg:

- województwo lubelskie (tereny wiejskie) – 79,1% mieszkań
- powiat bialski (tereny wiejskie) – 75,0% mieszkań
- gmina Konstantynów – 79,8% mieszkań

Wyposażenie mieszkań w łazienkę:

- województwo lubelskie (tereny wiejskie) – 58,8% mieszkań
- powiat bialski (tereny wiejskie) – 60,9% mieszkań
- gmina Konstantynów – 65,0% mieszkań

Wyposażenie mieszkań w centralne ogrzewanie:

- województwo lubelskie (tereny wiejskie) – 53,2% mieszkań
- powiat bialski (tereny wiejskie) – 50,5% mieszkań
- gmina Konstancyń – 53,4% mieszkań

Wyposażenie mieszkań w gminie Konstancyń przewyższa przeciętne standardy na terenach wiejskich, zarówno jeżeli chodzi o powiat, jak i województwo.

3.5.6. Turystyka i wypoczynek.

Gmina Konstancyń oferuje bardzo dobre warunki do rozwoju turystyki, agroturystyki i rekreacji, dzięki istniejącym tu walorom przyrodniczym i krajobrazowym.

Turystyczną perełką Gminy Konstancyń jest kompleks pałacowo-parkowy położony w Konstancyń (zdjęcie poniżej). Dzieje założenia dworskiego w Kozieradach (dawna nazwa Konstancyńowa) sięgają nawet XV-XVI wieku.

Pałac Platerów w Konstancyń.

Ważnym elementem zagospodarowania turystycznego jest Nadbużański Szlak Pieszy przebiegający przez obszar parku „Podlaski Przełom Bugu”, szlak kajakowy na rzece Bug, stacja harcerska przeznaczona głównie jako miejsce biwakowe na obozy harcerskie w czasie letniego wypoczynku. Rzeka Bug jest rajem dla wędkarzy, przyciąga ich nawet z odległych rejonów naszego kraju. W Gnojnie i Komarnie powstały już pierwsze gospodarstwa agroturystyczne, gdzie można znaleźć wspaniałe warunki do wypoczynku i dobrą bazę noclegową.

Gmina Konstantynów jest terenem o cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, które w znacznym stopniu zostały objęte ochroną obszarową. Gmina położona jest w północno-wschodnim pasie obszarów chronionych Lubelszczyzny. Na jej terenie znajduje się fragment **Parku Krajobrazowego „Podlaski Przełom Bugu”**. Dolina Bugu jest najcenniejszym obszarem parku, a zarazem najlepiej zachowaną doliną nizinnej rzeki w Polsce i jedną z najlepiej zachowanych w Europie. Jej długość w granicach parku to 93 km, a szerokość dochodzi do 5 km. Szerokość koryta rzeki oscyluje w granicach 100-200 m. Dzikość rzeki uwidacznia się w licznych rozlewiskach, płyciznach i zagłębieniach w nurcie. Rzeka naturalnie meandruje i w efekcie tworzy starorzecza.

Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu”

Ogółem, na terenie parku występuje 765 gatunków roślin naczyniowych, 34 gatunki drzew, 50 gatunków krzewów i krzewinek oraz 681 gatunków roślin zielnych. 136 gatunków to rośliny rzadkie (zarówno w skali kraju, jak i regionu). Ścisłą ochroną objętych jest 36 gatunków, a ochroną częściową – 16 gatunków.

Fauna parku obejmuje 290 gatunków kręgowców (ssaków, ptaków, gadów, płazów i ryb), a więc zamieszkują tu reprezentanci 52% gatunków występujących na terenie kraju. Największą różnorodnością cechuje się awifauna: występuje tu 141 gatunków lęgowych (61% gatunków polskich ptaków) oraz 62 gatunki nielegowe (przelotne i zimujące). Park zamieszkuje również 67% gatunków polskich gadów, 56% - płazów, 37% - ryb (41 gatunków), 35% - ssaków (33 gatunki).

W granicach parku utworzonych zostało pięć rezerwatów przyrody, z czego cztery znajduje się w granicach powiatu bialskiego: dwa rezerwaty

leśne (Łęg Dębowy, Stary Las), jeden leśno-krajobrazowy (Szwajcaria Podlaska) i jeden faunistyczny (Czapli Stóg).

Innym godnym uwagi obiektem przyrody jest rezerwat „Stary Las”. Jest to rezerwat leśny o powierzchni 5,88 ha, utworzony rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 stycznia 1995 r. na terenie gminy Konstantynów, w Leśnictwie Konstantynów, Nadleśnictwo Biała Podlaska. Obejmuje on dwa oddziały leśne dobrze wykształconego grądu.

W najbliższych latach możliwy wzrost dynamiki rozwoju sfery turystycznej na obszarze terenów nadbużańskich, ponieważ gmina posiada rozległy teren o powierzchni 76 ha pod inwestycje związane z turystyką i rekreacją w miejscowości Gnojno na Bugiem.

3.5.7. Komunikacja społeczna.

Urząd Gminy Konstantynów jako organ administracji samorządowej obsługuje i realizuje zadania własne określone ustawami, statutem gminy, uchwałami Rady Gminy, zarządzeniami Wójta Gminy, zadania zlecone ustawowo z zakresu administracji rządowej oraz przyjęte w wyniku porozumień administracyjnych dotyczące Gminy Konstantynów jak również 14 miejscowości przynależnych gminie kontraktowania zadań zleconych.

Ze względu na różnorodność realizowanych zadań i załatwianych spraw, jak również zwiększającą się ilość interesantów, koniecznym staje się zabezpieczenie właściwej komunikacji społecznej, co w konsekwencji wpłynie na bardziej efektywną i skonsolidowaną pracę wszystkich komórek organizacyjnych Urzędu Gminy Konstantynów.

Obok normalnych zadań realizowanych przez gminy zachodzi konieczność zapewnienia najlepszego poziomu usług dla obywateli i podmiotów gospodarczych. Istotna grupa zadań dotyczy spraw związanych z integracją europejską, a zwłaszcza do absorpcji środków pomocowych z Unii Europejskiej.

W ramach promocji gminy wydawane są okazjonalne prospekty i serie zdjęciowe, artykuły w lokalnej prasie – „Słowo Podlasia”, a także audycje radiowe w lokalnych stacjach – Katolickie Radio Podlasia, Radio dla Ciebie, gdzie mieszkańcy gminy mogą uzyskać informacje o bieżących wydarzeniach z terenu gminy.

Gmina we własnym zakresie nie wydaje prasy o zasięgu lokalnym. Mieszkańcy gminy mają natomiast możliwość odbioru telewizji Lublin stanowiącej źródło pozyskiwania informacji o wydarzeniach w województwie, a także stanowiącej możliwość dodatkowego promowania

gminy. Słabo rozwinięta jest również komunikacja elektroniczna. Obecnie najbardziej rozpowszechnionym sposobem przekazywania informacji pomiędzy mieszkańcami gminy, a organami administracji samorządowej są: ogłoszenia, obwieszczenia i plakaty umieszczane w miejscach publicznych, na tablicach ogłoszeń oraz za pomocą Internetu.

W 2006 roku Gmina Konstantynów podpisała międzynarodowe porozumienie o współpracy z sołectwami na Ukrainie: Kornałowice i Hordynia z okręgu samborskiego, obwód lwowski.

Podstawowe problemy związane z infrastrukturą społeczną:

- braki w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej
- niski poziom wykorzystania nowoczesnych metod komunikacji
- słabe warunki lokalowe Gminnego Centrum Kultury
- wysoki odsetek ludności korzystającej w pomocy społecznej

3.6. Zarządzanie w gminie.

3.6.1. Analiza budżetu gminy.

Możliwości rozwoju gminy limitują dochody budżetowe. Wśród wydatków są pozycje: wydatki bieżące i inwestycje. Wydatki bieżące to przede wszystkim wynagrodzenia sfery budżetowej i wydatki rzeczowe ponoszone na bieżące funkcjonowanie gminy. Planowanie wydatków inwestycyjnych powinno uwzględniać fakt, że nowo powstałe obiekty będą w przyszłości pociągały za sobą koszty ich utrzymania, czyli dają kolejne pozycje do sfery wydatków rzeczowych.

W pozycjach dochodów można wyróżnić różnego rodzaju subwencje i dotacje oraz dochody własne – podatki i opłaty lokalne. Wysoki udział subwencji w ogólnej sumie dochodów świadczy o niskim poziomie dochodów własnych. Ożywienie działalności gospodarczej, wzrost liczby podmiotów gospodarczych pozwoliłby na zwiększenie dochodów własnych gminy. Strukturę budżetu gminy Konstantynów w latach 1998-2006 przedstawia poniższa *Tabela 17*.

Struktura dochodów w gminie Konstantynów w 2006 roku kształtowała się następująco:

- dochody własne – 22,29 %
- subwencja ogólna – 51,48 %
- dotacje celowe – 23,60 %
- Inne dochody – 2,63 %.

W ostatnich latach (2003-2006) obserwuje się stabilizację wartości dochodów własnych gminy na poziomie ok. 2 mln zł. Gmina korzysta z dotacji celowych, dofinansowania ze źródeł pozabudżetowych, Banku Światowego, agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i innych.

Dochody gminy Konstantynów przypadające na jednego mieszkańca są nieznacznie wyższe od średnich dla powiatu i województwa w 2006 roku:

- ✦ województwo lubelskie – 2 040,05 zł
- ✦ powiat bialski – 1 980,14 zł
- ✦ gmina Konstantynów – 2 188,55 zł

Strategia Rozwoju Gminy Konstantynów

Tabela 17. Budżet gminy Konstantynów w latach 1998-2006.

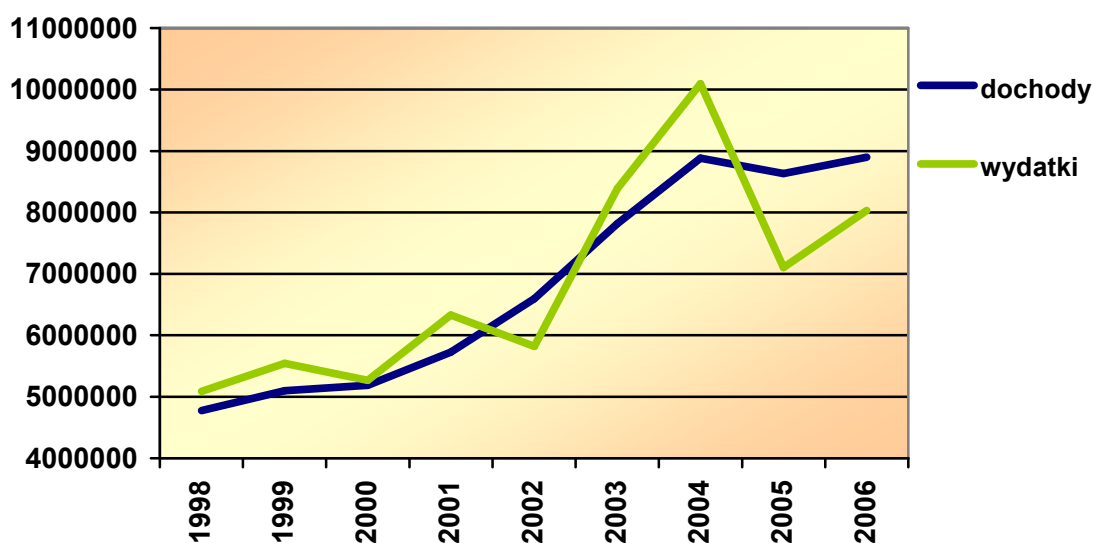
BUDŻET	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
DOCHODY ogółem w tym	4 773 261	5 097 781	5 184 323	5 727 344	6 593 643	7 818 306	8 883 806	8 631 611	8 896 469
dochody własne	1 133 338	1 682 922	1 153 916	1 213 777	1 384 863	2 054 824	2 717 156	2 017 229	1 982 821
subwencje ogólne	2 173 170	2 558 681	2 955 300	3 374 808	4 247 911	4 067 054	4 453 797	4 344 010	4 579 970
dotacje	1 082 127	491 328	879 294	981 306	891 829	803 304	955 232	1 513 113	2 332 978
dofinansowania	384 626	364 850	195 813	157 453	69 040	893 124	757 621	757 259	700
<i>doch. na 1 mieszkańca</i>	-	-	-	-	1 587,68	1 889,39	2 154,17	2 092,51	2 188,55
WYDATKI ogółem w tym m. in. wydatki na:	5 087 533	5 545 048	5 269 649	6 328 935	5 818 784	8 389 805	10 093 809	7 104 113	8 029 692
rolnictwo	341 590	1 018	30 000	195 541	96 774	2 043 993	1 380 596	210 683	56 424
transport	180 648	16 348	105 216	410 832	207 387	416 042	2 170 641	319 855	312 585
ochronę środowiska	626 564	463 722	247 393	61 132	94 191	93 386	298 530	139 832	142 252
gosp. mieszkaniową	68 333	69 973	141 136	57 598	89 265	93 486	143 752	54 903	174 633
<i>wyd. na 1 mieszkańca</i>	-	-	-	-	1 401,10	2 027,50	2 447,58	1 722,21	1 975,32
BILANS	- 314 272	- 447 267	- 85 326	- 601 591	774 859	- 571 499	- 1 210 003	1 527 498	866 777

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Przedstawione powyżej dane klasyfikują gminę Konstantynów na 24 miejscu wśród wszystkich gmin województwa lubelskiego, 15 miejscu wśród gmin wiejskich województwa, oraz 3 miejscu wśród gmin powiatu bialskiego pod względem dochodów na jednego mieszkańca.

Dochody i wydatki gminy Konstantynów w latach 1998-2006 zostały zaprezentowane na *Wykresie 10*.

Wykres 10. Zmiana wartości dochodów i wydatków gminy Konstantynów w latach 1998-2006.

Źródło: Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl

Na przestrzeni lat 1998-2006 dochody oraz wydatki gminy zwiększyły się dwukrotnie, a w roku 2004 wydatki przekroczyły nawet 10 mln zł. Na rok 2007 dochody gminy zaplanowane zostały na poziomie 10,3 mla zł, natomiast wydatki 11,7 mln zł. W kolejnych latach planowany jest coroczny nieznaczny wzrost dochodów do 11,5 mln zł oraz wydatków do 13,0 mln zł w 2010 roku.

3.6.2. Promocja gminy.

Gmina nie zatrudnia pracownika na stanowisku Specjalisty ds. Promocji dla gminy Konstantynów. W związku z powyższym **proponowane są następujące strategiczne kierunki działania:**

1. wypracować metodę współpracy i porozumienia władz samorządowych gminy ze społecznością poprzez nawiązanie współpracy

przez Urząd Gminy z organizacjami społecznymi, przedstawicielami biznesu i sektora pozarządowego. Doprowadzi to w konsekwencji do zwiększenia udziału publicznego w ustaleniu priorytetów i podejmowaniu decyzji na szczeblu gminnym.

2. stale umożliwiać podnoszenie kwalifikacji swoim pracownikom.
3. w przyszłości utworzyć dodatkowo stanowisko Specjalisty ds. Promocji i Planowania Strategicznego w gminie.
4. nawiązać ścisłą współpracę z ośrodkami zagranicznymi (m.in. w zakresie wymiany doświadczeń z organami samorządowymi gmin partnerskich).

W ramach promocji gminy wydawane są okazjonalne prospekty i serie zdjęciowe, artykuły w lokalnej prasie – „Słowo Podlasia”, a także audycje radiowe w lokalnych stacjach – Katolickie Radio Podlasia, Radio dla Ciebie.

Gmina nie wydaje prasy o zasięgu lokalnym. Mieszkańcy gminy mają natomiast możliwość odbioru telewizji Lublin stanowiącej źródło pozyskiwania informacji o wydarzeniach w województwie, a także stanowiącej możliwość dodatkowego promowania gminy.

W 2006 roku gmina Konstantynów podpisała porozumienie o współpracy z sołectwami Kornałowice i Hordynia z okręgu samborskiego, obwód lwowski na Ukrainie.

Prognozowane efekty zalecanych kierunków działania:

Ad.1

- ◆ wzmocnienie przepływu informacji między Urzędem Gminy Konstantynów zwiększy zaangażowanie mieszkańców w jej rozwój.
- ◆ Informacje o osiągnięciach i planach Urzędu Gminy winny być przekazywane w taki sposób, aby uwypuklić jej osiągnięcia i potencjał wśród innych społeczności lokalnych.

Ad.2

Wysoko kwalifikowana kadra zawodowa pracowników da efekt szybkiego i rzetelnego załatwiania interesantów, usprawnienia komunikacji między gminą, a mieszkańcami.

Ad.3

Utworzenie stanowiska specjalisty ds. Promocji w Gminie przyczyni się do nawiązania stałych kontaktów z mediami, pełnienia funkcji Rzecznika

Prasowego Wójta w sytuacjach kryzysowych, stałej współpracy z lokalnymi placówkami kulturalnymi, stowarzyszeniami i nieformalnymi związkami mieszkańców w zakresie informacji i promocji gminy, inicjowania i sporządzania wniosków dla inwestycji realizowanych przy współudziale środków pomocowych.

Ad.4

Nawiązana współpraca z gminami partnerskimi przyczyni się do wypracowania najbardziej trafnych kierunków i metod pracy dla Rady Gminy, Wójta Gminy oraz pozostałych pracowników Urzędu Gminy.

<i>Podstawowe problemy związane ze sferą zarządzania:</i>
- niskie dochody budżetowe ograniczające w znacznym stopniu możliwości inwestycyjne gminy- brak wystarczającej współpracy lokalnych samorządów w zakresie promocji regionu- konieczność kredytowania dużych projektów inwestycyjnych

3.7. Gospodarka rolna.

Działalność rolnicza jest podstawowym źródłem zarobkowania dla przeważającej liczby ludności gminy. Indywidualne gospodarstwa rolne zajmują około 95% powierzchni użytków rolnych i lasów. Pozostałe grunty zarządzane są przez Agencję Nieruchomości Rolnych Oddział w Lublinie.

Główne kierunki produkcji rolnej na tych terenach to uprawa zbóż oraz roślin okopowych. Jest to wynikiem głównie naturalnych warunków glebowych. Oprócz upraw niektórzy rolnicy specjalizują się w zakresie sadownictwa. Sady jabłoniowe i wiśniowe występują w miejscowościach Komarno Kolonia, Zakalinki Kolonia, Zakalinki.

Jeśli chodzi o kierunki produkcji gospodarstw rolnych, to dominują w Gminie Konstantynów gospodarstwa nastawione na produkcję mieszaną. Niewiele jest gospodarstw wyraźnie towarowych. Jest to wynikiem koniunktury na rynku płodów rolnych. Kierunki produkcji rolnej (towarowość lub na własne potrzeby) są wynikiem także struktury obszarowej gospodarstw. Indywidualne gospodarstwa w Gminie Konstantynów charakteryzują się dużym rozdrobnieniem (*Tabela 18.*)

Na obszarze gminy funkcjonuje również Przedsiębiorstwo Rolno-Handlowe.. Zakład ten gospodaruje na 508 ha położonych na terenie gminy Konstantynów, pozostałe grunty położone są na terenie gmin: Janów Podlaski, Rokitno i Sarnaki. Przedsiębiorstwo specjalizuje się głównie w produkcji roślinnej tj. uprawie zbóż, kukurydzy na ziarno przerabianej na surówkę spirytusu we własnej gorzelnii.

Tabela 18. Gospodarstwa rolne na terenie gminy Konstantynów (2006 rok).

powierzchnia gospodarstwa	liczba gospodarstw rolnych
od 1 do 2 ha	203
od 2 do 3 ha	150
od 3 do 5 ha	208
od 5 do 7 ha	118
od 7 do 10 ha	134
od 10 do 15 ha	98
od 15 do 20 ha	29
od 20 do 30 ha	15
od 30 do 50 ha	1
powyżej 50 ha	1
RAZEM	957
<i>grunty rolnicze poniżej 1 ha</i>	633

Źródło: Na podstawie danych Urzędu Gminy Konstantynów

Teren gminy zdominowany jest przez gleby klasy IVa, IVb i V, a więc charakterystyczne gleby dla kompleksu żyrnego. W gminie występuje dość duże zróżnicowanie jakości gleb w poszczególnych miejscowościach. Największy udział gleb dobrych mają miejscowości: Zakalinki Kolonia, Komarno Kolonia oraz Komarno, najłabsze gleby występują we wsiach : Antolin i Witoldów.

Ponad 67% terenu gminy stanowią użytki rolne. Strukturę gruntów gminy Konstantynów na tle powiatu i województwa przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Procentowy udział gruntów w ogólnej powierzchni poszczególnych jednostek administracyjnych (w 2005 roku).

rodzaj gruntu	województwo lubelskie	powiat bialski	gmina Konstantynów
użytki rolne	68,1 %	65,9 %	67,4 %
w tym:			
grunty orne	78,2 %	70,6 %	79,4 %
sady	2,6 %	1,3 %	6,4 %
łąki i pastwiska	19,2 %	28,1 %	14,2 %
lasy	22,6 %	26,5 %	25,6 %
pozostałe	9,3 %	7,6 %	7,0 %

Źródło: Urząd Gminy Konstantynów

Na terenie gminy znajdują się liczne sady o łącznej powierzchni 376 ha. Daje to gminie Konstantynów 31 miejsce wśród gmin województwa lubelskiego. Natomiast pod względem powierzchni sadów w stosunku do ogólnej powierzchni, gmina Konstantynów posiada najlepszy współczynnik (4,3 %) w powiecie bialskim.

Podstawowe problemy związane ze sferą rolnictwa:

- mała liczba wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych
- duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych
- mała liczba jednostek z otoczenia rolnictwa, ograniczony rynek zbytu płodów rolnych

4. Analiza SWOT.

Zasadniczym celem gminy Konstantynów jest zapewnienie jak najlepszego poziomu życia mieszkańcom, dzięki wykorzystaniu dostępnych zasobów regionu. Efektywność realizacji tego celu wymaga dokonania właściwej oceny posiadanego potencjału i dostępnych możliwości.

Analiza SWOT, czyli wskazanie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym gminy Konstantynów została opracowana na bazie dokumentów dostępnych w Urzędzie Gminy Konstantynów i jednostkach podległych. Ostateczne zapisy niniejszej analizy zostały ukształtowane podczas konsultacji społecznych z udziałem mieszkańców oraz przedstawicieli lokalnej społeczności.

Analiza SWOT jest podsumowaniem części diagnostycznej opracowania.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
☒ przygraniczne położenie w pobliżu europejskiego korytarza komunikacyjnego☒ dogodne położenie komunikacyjne (skrzyżowanie głównych szlaków komunikacyjnych Lublin-Białystok i Warszawa-Terespol) – drogi 811 i 698☒ atrakcyjne i wyraziste obszary przyrodniczo-kulturowe dla rozwoju rekreacji i turystyki☒ duża liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym☒ wysoki stopień zalesienia☒ wysoka kultura glebowa gruntów☒ bogactwo flory i fauny☒ liczne zabytki architektury☒ dobre połączenie komunikacyjne z Lublinem, Warszawą, Białymstokiem.	☒ rozwarstwienie poziomu dochodów i zamożności mieszkańców☒ brak zakładu przetwórstwa rolno-spożywczego (owoce, zboża)☒ słabe gleby (głównie V i VI klasa bonitacyjna)☒ niskie dochody budżetowe gminy☒ słaby stan techniczny dróg☒ brak działek do zalesienia (należy zalesić 20% do 2010 roku)☒ nie w pełni uregulowana gospodarka ściekowa (brak kanalizacji na terenach wiejskich)☒ mała liczba podmiotów gospodarczych☒ bezrobocie agrarne☒ ujemny przyrost naturalny☒ braki w wyposażeniu infrastruktury turystycznej☒ niska aktywność mieszkańców w życiu kulturalnym gminy

☑ tereny pod budownictwo mieszkaniowe ☑ wysoki stopień zwodociągowania gminy ☑ łatwy dostęp do edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym ☑ wizerunek czystej, zadbanej, przyjaznej gminy ☑ brak naturalnych barier rozwoju	☒ migracja zarobkowa mieszkańców za granicę i do dużych ośrodków miejskich ☒ brak dużych zakładów pracy
SZANSE:	ZAGROŻENIA:
t wykorzystanie naturalnych zasobów przyrodniczych w celu rozwój rekreacji i turystyki t zasoby biotyczne mające istotny udział w krajowych i międzynarodowych systemach przyrodniczych – sieć NATURA 2000 t obszary objęte prawną ochroną przyrody, obiekty zabytkowe stanowiące szansę rozwoju turystyki t stacja harcerska z infrastrukturą i zapleczem socjalnym t inwestycje w infrastrukturę techniczną t przeprawa promowa w Gnojnie wykorzystywana jest w celach turystycznych oraz do transportu płodów rolnych t aktywacja mieszkańców w zakresie rozwoju kulturalnego gminy t rozbudowa oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej t powstawanie nowych gospodarstw agroturystycznych t stworzenie warunków	⚡ rozdrobnienie gospodarstw ⚡ brak możliwości tworzenia nowych miejsc pracy ⚡ brak rynków zbytu dla płodów rolnych ⚡ dysproporcje pomiędzy wysokim zwodociągowaniem, a słabo rozwiniętą siecią kanalizacyjną ⚡ duży udział ludności korzystającej ze świadczeń pomocy społecznej ⚡ pogarszanie się stanu technicznego dróg wszystkich kategorii ⚡ spadek nakładów na ochronę środowiska ⚡ wzrost natężenia ruchu drogowego ⚡ migracja młodych ludzi ⚡ ubożenie społeczeństwa ⚡ brak środków finansowych na realizację inwestycji ⚡ wzrost kosztów utrzymania infrastruktury ⚡ spadek opłacalności produkcji rolnej ⚡ wzrost kosztów materiałów budowlanych

technicznych do rozwoju bazy turystycznej nad Bugiem ↑ powstawanie grup producenckich↑ unowocześnienie produkcji rolnej↑ wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców↑ pozyskanie środków zewnętrznych na realizację inwestycji	↓ niekonsekwentna polityka państwa wobec terenów wiejskich

5. Cele rozwoju.

5.1. Misja i wizja.

MISJĄ Gminy Konstantynów jest:

Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju całej gminy, zapewniającego jakościową poprawę warunków życia mieszkańców gminy, przy zachowaniu równowagi pomiędzy aktywnością gospodarczą, a ochroną środowiska zarówno przyrodniczego jak i kulturowego.

WIZJA Gminy Konstantynów:

Wykorzystując swoje położenie geograficzne oraz walory przyrodnicze Gmina Konstantynów w 2015 roku jako miejsce oferujące znakomite warunki zamieszkania; dbająca o rozwój przedsiębiorczości, szczególnie w sektorze rolnym ale także w sferze usług, turystyki, rekreacji oraz dbająca o ochronę środowiska, a także zabytki kultury materialnej i przyrodniczej, stanie się miejscem, gdzie warto mieszkać, pracować i rozwijać swój potencjał zawodowy.

5.2. Obszary priorytetowe.

Misja gminy opiera się na realizacji zadań, dla których wyznaczono trzy obszary priorytetowe:

Priorytet I.

Wyrównanie poziomu dostępności do podstawowej infrastruktury technicznej i społecznej na terenie gminy

Jakość życia mieszkańców gminy zależy w głównej mierze przede wszystkim dostępność i jakość infrastruktury gminnej uwzględniającej wszechstronne potrzeby społeczności lokalnej. Przez szeroko rozumianą

infrastrukturę rozumiemy tutaj nie tylko wyposażenie gminy w niezbędne zaplecze służące jego bieżącemu funkcjonowaniu, ale również w infrastrukturę społeczno-kulturalną – gmina Konstantynów potrzebuje nowoczesnych, odpowiadających współczesnym standardom obiektów dla imprez kulturalnych i sportowych. Niezbędne jest uzupełnienie luk w infrastrukturze wynikłych z intensywnej eksploatacji dotychczasowych obiektów oraz budowę nowych. Konieczne jest również wykorzystanie możliwości jakie daje rewolucja informatyczna w szczególności w zakresie budowania społeczeństwa informacyjnego, które posiadałoby możliwość wykorzystywania i przetwarzania informacji w życiu ekonomicznym, społecznym i kulturalnym, a to z kolei możliwe jest przez rozbudowę sieci teleinformatycznej. Rozwój infrastruktury gminnej z pewnością przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców i stanie się czynnikiem wzmacniającym pozycję Konstantynowa w regionie.

Realizacja zakładanego kierunku rozwoju gminy Konstantynów wymaga inwestycji mających na celu poprawę obecnego stanu infrastruktury technicznej. Pojawienie się nowych przedsiębiorstw w gminie uzależnione jest w dużej mierze od poprawy stanu sieci dróg gminnych oraz bezpieczeństwa mieszkańców. Konieczna jest budowa chodników oraz monitoringu głównych ulic. Mieszkańcy gminy wyrażają zadowolenie z perspektywy budowy sieci kanalizacyjnej. W odpowiedzi na potrzeby mieszkańców powstanie kompleksowa sieć kanalizacji sanitarnej w Konstantynowie i Zakanal, natomiast w pozostałych wsiach powstaną zagrodowe oczyszczalnie ścieków.

Ponadto inwestycji wymagają także placówki administracyjne i społeczne.. W okresie 2007 – 2013 przeprowadzona zostanie kompleksowa termomodernizacja tych obiektów, przy placówkach oświatowych powstaną także nowe boiska oraz plac zabaw.

Istotnym wyzwaniem stojącym przed społecznością lokalną jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego rozumianego jako pomost między władzą państwową, samorządową a społeczeństwem i jednostką. Cel ten jest szczególnie powiązany z podniesieniem aktywności mieszkańców gminy – wzrostem solidarności i odpowiedzialności za siebie, grupę i otoczenie w którym jednostka żyje. Społeczeństwo obywatelskie poprzez działalność organizacji pozarządowych powinno skupiać się nad aktywnością dla dobra wspólnego, angażując mieszkańców w czynne życie lokalne i wzmacniając tym samym ich identyfikację z gminą.

Priorytet II.

Stworzenie optymalnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w sferze usług, turystyki, rekreacji oraz w sektorze rolnym.

Przedsiębiorczość jest nadal główną cechą rozwoju i pomyślności mieszkańców, a zarazem całego miasta. Jej wspieranie i rozwój leży zatem w interesie całej społeczności lokalnej i wszystkich podmiotów lokalnego życia społeczno- gospodarczego. Należy założyć, iż przedsiębiorczość nigdy nie będzie na takim poziomie, aby cel ten uznać za osiągnięty. Warunki gospodarowania w nowoczesnej gospodarce rynkowej i zapewnienie konkurencyjności lokalnych firm wymagają, aby wspieranie oraz rozwój przedsiębiorczości i sektora MŚP było procesem ciągłym i angażował wszystkie lokalne instytucje.

Obecnie o sile lokalnej przedsiębiorczości decyduje handel oraz usługi i w niedalekiej przyszłości należy tego typu działalność intensywnie wspierać.. Konieczne jest też stworzenie optymalnych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw, szczególnie w dziedzinach mogących stanowić lokalną specjalność, tj. turystyka, wypoczynek i rekreacja oraz rolnictwo. W tym celu gmina Konstantynów przygotowuje i uzbroi tereny pod działalność gospodarczą w Konstantynowie Kolonia i Gnojnie.

Priorytet III.

Ochrona istniejących zasobów przyrodniczych i kulturowo-histerycznych

Ważnym składnikiem Strategii Rozwoju gminy Konstantynów powinna być promocja zdrowego i aktywnego stylu życia oraz infrastrukturalne zapewnienie możliwości jego prowadzenia przy jednoczesnym zachowaniu, ochronie istniejących walorów środowiska naturalnego (tereny zielone, ścieżki rowerowe, podwórka osiedlowe, tereny i obiekty sportowo - rekreacyjne itp.).

Dobry stan zdrowia i jakość życia mieszkańców gminy jest w dużym stopniu uzależniony od stanu środowiska naturalnego. Konieczna jest harmonizacja rozwoju społeczno-gospodarczego gminy z ochroną jego walorów środowiskowych - odpowiednia gospodarka odpadami, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i ochrona przed czynnikami negatywnie wpływającym na stan zdrowia mieszkańców i środowisko naturalne. Ważnym aspektem jest również dbałość o zachowanie walorów funkcjonalnych i estetycznych obiektów zabytkowych.

5.3. Cele strategiczne.

W ramach trzech obszarów priorytetowych będą realizowane następujące cele strategiczne:

Cel strategiczny 1:

Wzmacnianie spójności gospodarczej poprzez poprawę infrastruktury.

Cel strategiczny 2:

Stworzenie warunków do rozwoju sportu i rekreacji.

Cel strategiczny 3:

Poprawa warunków nauczania oraz warunków służby zdrowia.

Cel strategiczny 4:

Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Cel strategiczny 5:

Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych.

Cel strategiczny 6:

Wykorzystanie potencjału przyrodniczego i turystycznego dla poprawy atrakcyjności turystycznej gminy.

Cel strategiczny 7:

Wzmocnienie i wykorzystanie kapitału kulturowego i społecznego..

Cel strategiczny 8

Poprawa stanu sanitarnego gminy.

Cel strategiczny 9

Zachowanie dóbr kultury i dziedzictwa materialnego.

Ważnym elementem realizacji celów strategii będą szczegółowe plany odnowy poszczególnych miejscowości. Proponuje się utworzenie dokumentów uzupełniających zapisy niniejszej strategii – planów odnowy dla miejscowości: Konstantynów, Zakanale, Komarno i Gnojno w których zawarte będą szczegółowe plany dla realizacji zadań strategicznych dotyczących poszczególnych wsi.

5.4. Cele operacyjne.

Cele operacyjne stanowią uszczegółowienie celów strategicznych i są podstawą dla określenia kierunków działań, co w dalszym etapie planowania pozwala na określenie poszczególnych zadań do realizacji i umieszczenie ich w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym.

W ramach trzech priorytetów realizowane będą następujące cele strategiczne i cele operacyjne:

Priorytet I. Wyrównanie poziomu dostępności do podstawowej infrastruktury technicznej i społecznej na terenie gminy.	
Cel strategiczny I.1 Wzmocnienie spójności gospodarczej poprzez poprawę infrastruktury.	
Cel operacyjny I.1.1	Budowa i przebudowa dróg, ulic, chodników, urządzeń inżynierskich oraz pomocniczej infrastruktury drogowej służącej zwiększeniu bezpieczeństwa ruchu.
Cel operacyjny I.1.2	Modernizacja nawierzchni dróg i ulic oraz infrastruktury drogowej na terenach wiejskich.
Cel strategiczny I.2 Stworzenie warunków do rozwoju sportu i rekreacji.	
Cel operacyjny I.2.1	Budowa, modernizacja i rozbudowa obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.
Cel operacyjny I.2.2	Rozbudowa i modernizacja budynków i obiektów użyteczności publicznej.
Cel strategiczny I.3 Poprawa warunków nauczania oraz warunków służby zdrowia.	
Cel operacyjny I.3.1	Wyposażenie placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczno-wychowawcze.
Cel operacyjny I.3.2	Budowa, modernizacja i rozbudowa obiektów oświatowych.
Cel operacyjny I.3.3	Modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia.

Priorytet II. Stworzenie optymalnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w sferze usług turystyki, rekreacji oraz w sektorze rolnym.	
Cel strategiczny II.1 Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.	
Cel operacyjny II.1.1	Utworzenie i przygotowanie terenów pod rozwój przedsiębiorczości.
Cel operacyjny II.1.2	Wspieranie rozwoju sektora małych średnich przedsiębiorstw.
Cel operacyjny II.1.3	Usprawnienie obsługi inwestorów na terenie gminy.
Cel strategiczny II.2 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych.	
Cel operacyjny II.2.1	Wspieranie nowoczesnych form gospodarowania na wsi.
Cel operacyjny II.2.2	Wspieranie instytucji otoczenia rolnictwa oraz doradztwa i szkoleń dla rolników.
Cel operacyjny II.2.3	Poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych.
Cel strategiczny II.3 Wykorzystanie potencjału przyrodniczego i turystycznego dla poprawy atrakcyjności turystycznej gminy.	
Cel operacyjny II.3.1	Przygotowanie terenów pod inwestycje związane z turystyką i rekreacją.
Cel operacyjny II.3.2	Ochrona naturalnych zasobów przyrodniczych.
Cel operacyjny II.3.3	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury związanej z turystyką (ścieżki i szlaki turystyczne, stacje, itp.)
Cel strategiczny II.4 Wzmocnienie i wykorzystanie kapitału kulturowego i społecznego.	
Cel operacyjny II.4.1	Wspieranie działalności placówek kultury oraz jednostek związanych z działalnością kulturalną.
Cel operacyjny II.4.2	Edukacja kulturalna.
Cel operacyjny II.4.3	Promocja czytelnictwa.
Cel operacyjny II.4.4	Rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Priorytet III. Ochrona istniejących zasobów przyrodniczych i kulturowo-historycznych.	
Cel strategiczny III.1 Poprawa stanu sanitarnego gminy.	
Cel operacyjny III.1.1	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej i ochrona zasobów wodnych.
Cel operacyjny III.1.2	Wzrost skali organizacji selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.
Cel operacyjny III.1.3	Zmniejszenie ilości materiałów zawierających azbest, ze szczególnym uwzględnieniem dachowych pokryć eternitowych.
Cel operacyjny III.1.4	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
Cel strategiczny III.2 Zachowanie dóbr kultury i dziedzictwa materialnego.	
Cel operacyjny III.2.1	Ochrona i rewitalizacja obiektów dziedzictwa kulturowego.
Cel operacyjny III.2.2	Zwiększenie wykorzystania potencjału obiektów zabytkowych i historycznych.
Cel operacyjny III.2.3	Wspieranie organizacji imprez kulturalnych o zasięgu lokalnym i regionalnym.
Cel operacyjny III.2.4	Aktywacja terenów wiejskich jako lokalnych ośrodków kulturalnych.

6. Spójność z dokumentami strategicznymi.

Przyjęte w niniejszym opracowaniu cele strategiczne i zadania do realizacji w latach 2007-2015 wpisują się w priorytety określone w dokumentach strategicznych na szczeblu Unii Europejskiej, Polski, oraz w dokumentach lokalnych, wyrażone między innymi takich opracowaniach jak:

- **Projekt Konstytucji Europejskiej**, w której została wskazana potrzeba uwzględnienia w rozwoju regionalnym spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej;
- **III Raport Spójności, projekty rozporządzeń do funduszy strukturalnych na lata 2007-2013 oraz Strategiczne Wytyczne Wspólnoty**, w których przewiduje się realizację spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach trzech celów strategicznych: konwergencja, konkurencyjność oraz współpraca terytorialna;
- **Długookresowa Strategia Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju – Polska 2025**, która między innymi zakłada realizację wizji rozwoju Polski jako społeczeństwa wiedzy i gospodarki opartej na wiedzy w trzech obszarach priorytetowych: konkurencyjna gospodarka, nowoczesne społeczeństwo oraz sprawne państwo;
- **Długofalowa Strategia Rozwoju Regionalnego Kraju do roku 2020**, która opiera realizację celu nadrzędnego, jakim jest „zrównoważony i zintegrowany rozwój, optymalnie wykorzystujący regionalną różnorodność zasobów do podnoszenia poziomu i jakości życia społeczności terytorialnych oraz osiągania spójności wewnętrznej i w przestrzeni Unii Europejskiej”, na wdrażaniu działań w czterech priorytetowych obszarach, tj. gospodarka, społeczeństwo, terytorium oraz państwo;
- **Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013**, który zakłada realizację trzech celów strategicznych: *utrzymanie gospodarki na ścieżce wysokiego wzrostu gospodarczego, wzmocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia, podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej*;
- **Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020**, która określa m.in. następujące priorytety: *wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy, rozwój nowoczesnego społeczeństwa i*

zasobów ludzkich dostosowanych do wymogów gospodarki opartej na wiedzy, poprawa atrakcyjności i spójności terytorialnej województwa lubelskiego.

- **Strategia Rozwoju Powiatu Bialskiego na lata 2007-2015**, określająca główne kierunki rozwoju powiatu bialskiego. Głównymi obszarami priorytetowymi tego dokumentu są: maksymalne wykorzystania geograficznego położenia przy wschodniej granicy Unii Europejskiej wokół głównego korytarza transportowego, rozwój przedsiębiorczości w szczególności w obszarze rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego oraz usług, utrzymanie dobrej jakości środowiska naturalnego oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego, a także rozwój społeczny ze szczególnym uwzględnieniem edukacji. Dokument ten został przyjęty uchwałą Rady Powiatu w Białej Podlaskiej nr XVIII/110/2008 w dniu 25 lutego 2008 roku.
- **Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Konstantynów na lata 2004-2006 oraz 2007-2013** przyjęty Uchwałą Nr XVI/101/04 Rady Gminy Konstantynów z dnia 06 lipca 2004 r.
- **Program Ochrony środowiska dla Gminy Konstantynów na lata 2004-2020** przyjęty Uchwałą Nr XIX/124/04 Rady Gminy Konstantynów z dnia 28 grudnia 2004 r.
- **Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Konstantynów na lata 2004-2020** przyjęty Uchwałą Nr XIX/123/04 Rady Gminy Konstantynów z dnia 28 grudnia 2004 r.
- **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Konstantynów** opracowane na podstawie Uchwały Rady Gminy Konstantynów z dnia 11 września 2003 r. Nr X/58/2003 r. w sprawie przystąpienia do opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Konstantynów.

7. Wieloletni plan inwestycyjny.

Wieloletni plan inwestycyjny stanowi ważny instrument wdrażania strategii rozwoju. Wskazuje konkretne zadania (projekty) które będą realizowane w założonym horyzoncie czasowym wraz z oszacowaniem kosztów ich realizacji. Zadania te wynikają z przyjętych w strategii celów i kierunków działań, a ich realizacja przyczyni się do osiągnięcia założonych wskaźników.

WPI jest średniookresowym dokumentem planistycznym, porządkującym zamierzenia inwestycyjne gminy. Stanowi ważną funkcję w procesie programowania rozwoju, jest podstawą ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe, ułatwia podejmowanie bieżących decyzji w zgodności z celami rozwoju. Jest instrumentem wspomagającym zarządzanie finansowe gminy. Wiąże on kompleksowy plan rozwoju gminy i plan finansowy z rozwojem przestrzennym i polityką inwestycyjną gminy.

KRYTERIA WYBORU ZADAŃ INWESTYCYJNYCH

Przy wyborze zadań planowanych do realizacji, kierowano się następującymi kryteriami podstawowymi i dodatkowymi:

Kryteria podstawowe:

- **zgodność** ze Strategią Rozwoju Gminy Konstantynów i polityką przestrzenną gminy.
- **wpływ na realizację celów strategicznych i operacyjnych**
- **kompetencyjność** (ocena, czy zgłoszona propozycja inwestycji mieści się w kompetencjach działania samorządu gminnego).
- **możliwość realizacji zadania** (ocena, czy propozycja inwestycji jest technicznie i technologicznie możliwa do wykonania).
- **koniczność realizacji zadania** (np. obowiązek wynikający z ustaw, uchwał)

Kryteria dodatkowe:

- stopień zaawansowania
- planowany czas realizacji zadania
- przestrzenny zasięg oddziaływania inwestycji
- powiązanie z innymi zadaniami
- skala poparcia społecznego
- korzyści o charakterze gospodarczym
- możliwość finansowania
- wpływ realizacji zadania na budżet gminy
- korzyści o charakterze ekologiczny

Wieloletni Plan Inwestycyjny pozwala na zaplanowanie scenariusza struktury finansowania inwestycji i podjęcie działań z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym, w tym także działań polegających na pozyskiwaniu środków ze źródeł pozabudżetowych, m.in. dotacji z Funduszy Strukturalnych.

Poniżej przedstawiony Wieloletni Plan Inwestycyjny stanowi załącznik do uchwały Nr XIX/112/08 Rady Gminy Konstantynów z dnia 18 listopada 2008 roku i przedstawia konkretne zadania zaplanowane do realizacji w latach 2008-2015.

Strategia Rozwoju Gminy Konstantynów

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XIX(112)08
Rady Gminy Konstantynów
z dnia 18 listopada 2008 r.

WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY NA LATA 2008 - 2015

Lp.	Nazwa programu	Cel programu	Nazwa zadania inwestycyjnego	Łączne nakłady finansowe w zł.	Nakłady finansowe w zł.								
					2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
I	Budowa i modernizacja układu drogowego w ramach poprawy infrastruktury obszarów wiejskich	Wzmocnienie spójności gospodarczej poprzez poprawę infrastruktury	Budowa dróg gminnych w Antolinie Nr 000002L Nr 000003L Nr 000004L	1.830.000		I - 500 000 II - 500 000							
						I - 163 879 II - 109 292 III - 819.393							
			Budowa ulic osiedlowych w miejscowości Konstantynów z wykorzystaniem programu uspokojenia ruchu	3.641.750		I - 382.384 II - 254 922 III 1.911.919							
			Budowa drogi łączącej drogę wojewódzką Nr 811 z drogą wojewódzką Nr 698 w miejscowości Zakalinki Kolonia	2.004.000	I - 4000	I - 113.400 II - 75.600 III - 567.000							
						I - 186.600 II - 124.400 III - 933.000							

8. System wdrażania i monitoring.

Instytucją wdrażającą *Strategię* jest Urząd Gminy w Konstantynowie. Będzie on odpowiedzialny za:

- kreowanie, przyjmowanie i składanie wniosków aplikacyjnych od instytucji podległych – beneficjentów pomocy,
- kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i z zapisami w *Strategii*,
- ewentualne monitorowanie wdrażania poszczególnych projektów,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

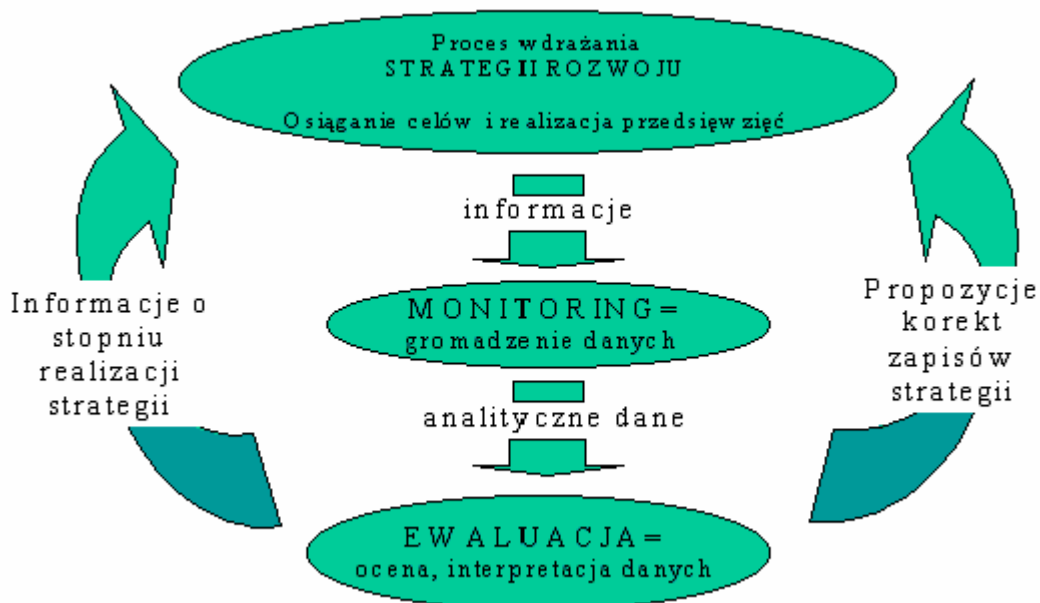
Wspólny wysiłek wielu osób, które przyczyniły się do opracowania szczegółowej diagnozy stanu gminy, a następnie strategii jego rozwoju na następnych kilka lat, przyniesie efekty, jeżeli zaproponowane w niniejszym dokumencie projekty zostaną zrealizowane.

Strategia powinna być dokumentem żywym – powinna być podstawowym planem działania, wyznaczającym kluczowe kierunki przedsięwzięć samorządu lokalnego i wskazującym sposoby ich osiągnięcia. Właśnie po to w pracach nad opracowywaniem strategii wiele czasu poświęcono na rozpisanie każdego projektu strategicznego na zadania, czas wykonania, koszty oraz źródła finansowania.

Aby zaakceptowane przez Radę Gminy projekty były realizowane, potrzebny jest organ, który będzie odpowiedzialny za rozdzielanie zadań, śledzenie postępów w ich wdrażaniu, okresową ocenę, nanoszenie korekt i uzupełnień oraz wprowadzanie do dokumentu nowych propozycji. (proponowany okres aktualizacji – co 3 lata).

Funkcję Podmiotu Monitorującego i Koordynującego realizację Strategii Gminy Konstantynów będzie pełnił Wójt Gminy, który w tym celu może powołać na stałe lub okresowo, zespół monitorujący, który opracuje raport dotyczący stanu realizacji niniejszej strategii.

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania projektu i jego zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Przebieg procesu monitoringu został przedstawiony na niżej zamieszczonym schemacie. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Funkcjonowanie systemu monitoringu strategii.

Ustalono, że monitorowanie, aby stać się skutecznym narzędziem w procesie wdrażania strategii, będzie się charakteryzować się następującymi zasadami:

Wiarygodność Informacja musi być bardzo wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych. Niedokładne dane na temat wykonania mogą spowodować podjęcie niewłaściwych działań korygujących.

Aktualność Informacje muszą być zbierane, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwia podjęcie na czas działań korygujących oraz stosownych korekt w momencie aktualizacji strategii.

Obiektywność Monitorowanie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych (gromadzonych, np. w ramach systemu SAS oraz oprogramowaniu MAS) daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny niezakłóconej subiektywnością, wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów.

Skupienie się na strategicznych punktach - Monitorowanie koncentrować się będzie na dziedzinach, w których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia największych odchyżeń, mogących wywoływać zahamowania w realizacji projektu lub jego zatrzymanie.

Realizm Monitorowanie musi być zgodne z realiami projektu. Wdrażający strategię powinien dostrzegać przede wszystkim te

elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów.

Koordinacja informacji - Monitorowanie musi być skoordynowane z tokiem pracy tak, aby nie wpływało na jej zahamowanie, ani też nie przeszkadzało w realizacji podejmowanych działań. Monitorowanie każdego z etapów projektu powinno wpływać na powodzenie całego projektu. Oceny, których dokonuje się w trakcie jego realizacji powinny być znane członkom zespołu sterującego, a w przypadku ujawnienia uchybień, należy podjąć działania, których celem będzie naprawienie błędów oraz zapobieżenie powstaniu podobnych sytuacji w przyszłości. Informacje płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich członków zespołu tak, aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji, dotyczących realizacji projektu.

Elastyczność monitorowania - Mechanizm i sam proces monitorowania musi być na tyle elastyczny, aby mógł szybko reagować na zachodzące zmiany. Również w przypadku dokonywania zmian i korekt projektu należy dbać o to, aby modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w późniejszych etapach projektu.

Normatywność i operacyjność monitorowania - Skuteczny system monitorowania w przypadku wykrycia uchybień i odchyłeń od przyjętych norm powinien wskazywać, jakie należy podjąć działania korygujące. W sposobie raportowania powinno być zastrzeżone, jakie działania należy podjąć w przypadku, kiedy zakładane w projekcie rezultaty nie zostają osiągnięte bądź ich jakość budzić będzie wątpliwość. W każdym projekcie należy wskazać, jakie działanie musi podjąć odbiorca projektu, aby wyrównać dysproporcje i doprowadzić do realizacji założonego celu.

Każdy Projekt jest interwencją w stan obecny, która poprzez wykonanie szeregu czynności, dostarcza społeczności pewien produkt (np. długość drogi mierzona w kilometrach, długość sieci kanalizacyjnej mierzona w kilometrach, liczba urządzeń zaopatrzenia w wodę mierzona w sztukach ilość sal gimnastycznych, itp.) Bezpośredni wpływ zrealizowanego produktu na otoczenie społeczno – ekonomiczne to rezultat. Jest nim np. powierzchnia terenów inwestycyjnych, które stały się dostępne w wyniku budowy i modernizacji dróg liczona w hektarach, liczba osób korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w %, stworzenie nowych miejsc pracy mierzona w liczbach. Realizacja Projektu

powoduje również szereg oddziaływań na szerszą grupę społeczną. Oddziaływanie - w wieloletniej perspektywie – przyczynia się do poprawy warunków społeczno – ekonomicznych odbiorców Projektu. Stopień oddziaływania inwestycji na społeczność lokalną, możliwy jest do zmierzenia za pomocą wskaźników (Tabela 20).

Tabela 20. Wskaźniki monitoringu Strategii.

Priorytet I. Wyrównanie poziomu dostępności do podstawowej infrastruktury technicznej i społecznej na terenie gminy.
Cel strategiczny I.1 Wzmocnienie spójności gospodarczej poprzez poprawę infrastruktury.
⇒ nakłady poniesione na budowę, przebudowę i remonty dróg i ulic ⇒ liczba km wybudowanych i przebudowanych dróg i ulic ⇒ stan techniczny dróg (% dróg w stanie dobrym) ⇒ liczba km wybudowanych i przebudowanych chodników, ciągów pieszych ⇒ liczba km wyremontowanych dróg ⇒ udział dróg o nawierzchni twardej w ogólnej długości dróg
Cel strategiczny I.2 Stworzenie warunków do rozwoju sportu i rekreacji.
⇒ liczba wybudowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych ⇒ liczba zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej ⇒ nakłady inwestycyjne na budowę obiektów sportowo-rekreacyjnych
Cel strategiczny I.3 Poprawa warunków nauczania oraz warunków służby zdrowia.
⇒ liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury ochrony zdrowia ⇒ nakłady na wyposażenie pałacówek oświatowych ⇒ liczba zakupionego nowoczesnego sprzętu i pomocy dydaktyczno-wychowawczych.

Priorytet II. Stworzenie optymalnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w sferze usług turystyki, rekreacji oraz w sektorze rolnym.
Cel strategiczny II.1 Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.
⇒ nakłady inwestycyjne poniesione na przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą ⇒ liczba nowych podmiotów gospodarczych ⇒ liczba utworzonych miejsc pracy
Cel strategiczny II.2 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych.
⇒ liczba gospodarstw agroturystycznych ⇒ liczba zorganizowanych szkoleń i doradztwa dla rolników ⇒ liczba gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 10 ha
Cel strategiczny II.3 Wykorzystanie potencjału przyrodniczego i turystycznego dla poprawy atrakcyjności turystycznej gminy.
⇒ liczba obiektów bazy turystycznej ⇒ przyrost liczby miejsc noclegowych ⇒ liczba podmiotów świadczących usługi turystyczne i agroturystyczne ⇒ powierzchnia terenów o szczególnych walorach przyrodniczych, prawnie chroniona w % powierzchni ogółem
Cel strategiczny II.4 Wzmocnienie i wykorzystanie kapitału kulturowego i społecznego.
⇒ liczba zorganizowanych imprez kulturalnych ⇒ liczba czytelników w bibliotekach ⇒ liczba wypożyczeń z księgozbiorów bibliotecznych ⇒ liczba szkoleń i zorganizowanych spotkań dla osób upowszechniających kulturę ⇒ liczba gospodarstw domowych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu ⇒ liczba nowoczesnych komputerów w instytucjach administracji samorządowej i jednostkach podległych

Priorytet III. Ochrona istniejących zasobów przyrodniczych i kulturowo-historycznych.
Cel strategiczny III.1 Poprawa stanu sanitarnego gminy.
⇒ ludność korzystająca z sieci wodociągowej w % ludności ogółem⇒ ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w % ludności ogółem⇒ ilość oczyszczonych ścieków w m³⇒ liczba przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych⇒ długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej⇒ udział śmieci segregowanych w ogólnej liczbie wytworzonych odpadów komunalnych⇒ liczba budynków z których usunięto pokrycia dachowe zawierające azbest
Cel strategiczny III.2 Zachowanie dóbr kultury i dziedzictwa materialnego.
⇒ liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków⇒ liczba uczestników imprez o charakterze kulturalnym⇒ liczba wyremontowanych obiektów dziedzictwa kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów zabytkowych⇒ liczba wydawnictw, folderów oraz innych form upowszechniania informacji związanych historią i kulturą gminy

9. Źródła finansowania.

Realizacja większości zaplanowanych inwestycji wymaga dużych nakładów finansowych. Ograniczone **środki własne** Gminy Konstantynów wymuszają poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania planowanych inwestycji.

Nie można w sposób jednoznaczny określić strumienia środków, jaki finansować będzie zadania realizujące założenia Strategii w horyzoncie czasowym 2007-2015. Realizacja Strategii odbywać się będzie w zdecydowanej większości w oparciu o **środki publiczne**.

Do głównych źródeł finansowania należy zaliczyć:

- budżety jednostek samorządu terytorialnego (gmin, powiatów, województwa);
- budżet państwa (budżet wojewody, środki ministrów);
- budżety funduszy celowych (np. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej);
- oddziałów regionalnych agencji rządowych (np. ARiMR).

Oprócz środków krajowych do realizacji Strategii będą wykorzystywane **środki zewnętrzne**, takie jak:

- środki UE w ramach prowadzonej polityki (szczególnie polityki spójności, Wspólnej Polityki Rolnej, Programów Ramowych w zakresie Rozwoju Technologicznego);
- środki innych państw (Norweskiego Instrumentu Finansowego, Instrumentu Finansowego EOG, środki w ramach podpisanych przez Województwo Lubelskie umów dwustronnych);
- kredytów bankowych oraz innych pożyczkowych instrumentów finansowych (w tym oferowanych przez międzynarodowe instytucje finansowe, instrumenty Banku Gospodarstwa Krajowego itp.).

Ze względu na ograniczone środki publiczne do wypełniania zapisów Strategii mogą być również angażowane **środki prywatne**.

10. Konsultacje społeczne.

Niezwykle istotnym elementem przyjętej metodologii przy opracowaniu ostatecznego kształtu Strategii jest partycypacja społeczna na etapie budowania strategii, a następnie w trakcie jej wdrażania. Czynnikiem społecznym prac nad niniejszą strategią miał formę konsultacji społecznych, polegających na przeprowadzeniu spotkań warsztatów problemowych, w których uczestniczyli przedstawiciele władz samorządowych oraz różnych grup społecznych i zawodowych.

Projekt *Strategii* został skierowany do szerokich konsultacji Uchwałą Nr XI/53/07 Rady Gminy Konstantynów z dnia 28 listopada 2007 roku w sprawie przystąpienia do konsultacji społecznej z mieszkańcami Gminy Konstantynów dotyczących aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy na lata 2007 – 2015. Projekt dokumentu był dostępny w siedzibie Urzędu Gminy w Konstantynowie oraz na stronie internetowej gminy www.konstantynow.lubelskie.pl. Przez blisko rok mieszkańcy gminy mogli składać swoje interpelacje, uwagi, wnioski, skargi i uzupełnienia do *Strategii*. Wnioski można było składać osobiście w siedzibie Urzędu Gminy, listownie lub za pomocą poczty elektronicznej na adres e-mail konstantynow@lubelskie.pl.

Ważnym elementem były również zebrania wiejskie organizowane na potrzeby konsultacji społecznych w zakresie opracowania planów odnowy poszczególnych miejscowości (Konstantynów, Zakanale), gdzie podejmowane były nie tylko problemy dotyczące poszczególnych wsi, ale również kwestie związane z zagadnieniami zawartymi w tym opracowaniu.

Zorganizowano także spotkanie, w formie warsztatów, z lokalną społecznością, na którym zostały wypracowane obecne zapisy strategii. Wszelkie zgłoszenia i wnioski społeczności lokalnej zostały wnikliwie przeanalizowane i w przeważającej większości uwzględnione w niniejszym dokumencie.

11. Podsumowanie.

Strategia Rozwoju Gminy Konstantynów opracowana na lata 2007-2015 jest dokumentem określającym strategiczne cele podporządkowane misji wspomagania rozwoju społecznego i gospodarczego Gminy Konstantynów.

W głównej części tego dokumentu określone zostały kierunki działań adekwatne do aspiracji rozwojowych, słabych i mocnych stron oraz atutów i barier jako uwarunkowań zewnętrznych rozwoju Gminy Konstantynów.

Sformułowana misja i generalne (nadrzędne) cele strategiczne dla Gminy Konstantynów kierunkują działania główne na uaktywnienie najważniejszych potencjałów rozwojowych gminy w połączeniu ze specyficznym jej położeniem w województwie i kraju. Priorytety rozwojowe gminy uwzględniają potrzebę likwidacji słabych stron gminy, w tym zagrożeń oraz efektywne wykorzystanie mocnych stron, także szans, z uwzględnieniem konieczności wsparcia finansowego przez fundusze strukturalne Unii Europejskiej. Ponadto priorytety te warunkują jednoznacznie osiągnięcie celów strategicznych. Cele operacyjne określają zadania i grupy zadań koniecznych do realizacji na rzecz rozwoju gminy spójnego z rozwojem województwa.

Wszystkie cele strategiczne określone dla systematycznego i długofalowego rozwoju społeczno-gospodarczego oparte są w głównej mierze na wspomaganiu rozwoju gospodarki rynkowej, pomnażającej kapitał i upowszechniającej jego obrót, z możliwością dostępu do całej społeczności regionu.

Pozostawiono w niniejszym dokumencie swobodę wyboru zadań do realizacji, zapewniając przy tym elastyczność wdrażania zadań rzeczowych w celu dywersyfikacji (urozmaicenia) struktury gospodarczej w gminie, zachodzącej pod wpływem zróżnicowanego wzrostu zamożności wszystkich jej mieszkańców jako szansy na wywołanie zmian w strukturze społecznej.

Reasumując powyższe uwarunkowania należy podkreślić, że sukces Gminy Konstantynów w coraz większym stopniu zależeć będzie od sprawnego, skutecznego i efektywnego zarządzania, rozumianego jako wiedza i umiejętności praktycznego sterowania zasobami materialnymi i ludzkimi oraz procesami w celu ich optymalnego wykorzystania dla osiągnięcia zamierzonych rezultatów w istniejących warunkach społecznych, gospodarczych i politycznych.